

Ionuț Caragea

LITERATURA VIRTUALĂ și Curentul Generației Google

dialog la masa www



fides

ISBN 978-973-8930-51-3

© 2009 by Ionuț Caragea, Montréal.
Toate drepturile rezervate.

website: www.ionutcaragea.ro
email: icaragea@sympatico.ca

Coperta: Dumitru Scorțanu

(red.) Ionuț Caragea

LITERATURA VIRTUALĂ
și
Curentul Generației Google

dialog la masa www

FIDES

De același autor:

1. *Delirium Tremens* – Stef, Iași, 2006
2. *M-am născut pe Google* – Stef, Iași, 2007
3. *Donator universal* – Stef, Iași, 2007
4. *Omul din cutia neagră* – Fides, Iași, 2007
5. *33 bis* – Fides, Iași, 2008
6. *Analphabetism literar* – Fides, Iași, 2008
7. *Dicționarul Suferinței* – Fides, Iași, 2008
8. *Negru Sacerdot* – Fides, Iași, 2008
9. *Absența a ceea ce suntem* – Fides, Iași, 2009
10. *La suprême émotion* – ASLRQ, Montréal, 2009
11. *Déconnecté* – Elmis, Iași, 2009
12. *Guru amnezic* – Fides, Iași, 2009
13. *Literatura virtuală și Curentul Generației Google* – Fides, Iași, 2009

Cuvînt înainte

Fie că vrem, fie că nu, Internetul ne marchează existența. Apariția acestui nou mijloc de comunicare a revoluționat modul de gîndire și manifestare a scriitorului contemporan. Însă, dacă pentru unii dintre noi Internetul înseamnă mersul firesc al evoluției, pentru alții reprezintă o adevărată cutie a Pandorei.

Ideea acestui *dialog la masa www* mi-a venit spontan. Am trimis un email mai multor zeci de scriitori, lăsînd la latitudinea lor să răspundă sau nu la întrebări. Se pare că Internetul și literatura virtuală sînt subiecte de continuu interes pe toate palierele de vîrstă și activitate literară. Poeți, prozatori, critici literari au răspuns scurt sau detaliat, exprimîndu-și punctul de vedere. Părerile lor cît și ale mele nu se vor a fi șabloane literare ci simple opinii ale unor oameni care iubesc arta scrisului și se implică în fenomenul literar. Sper ca acest dialog să trezească interesul specialiștilor în filologie și istoria literaturii.

Ionuț Caragea

La acest interviu au avut plăcerea și amabilitatea să răspundă:

Alexandru Florin Țene – poet, critic literar, promotor cultural, președinte al Ligii Scriitorilor din România.

Ileana Floran – poetă, promotor cultural și președinte al Asociației Culturale Florema Design.

Veronica Balaj – poetă și prozatoare, membră a Uniunii Scriitorilor din România și a Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec.

Gabriel Mirea – poet, publicist, promotor cultural pe Bookblog.ro.

Laurențiu Bădicioiu – profesor și promotor cultural în Mizil, organizator al concursului literar Romeo și Julieta la Mizil.

Maria Popescu Butucea – poetă și prozatoare de ficțiune.

Angela Furtună – scriitoare, publicistă, critic literar, membră a Uniunii Scriitorilor din România, membră a Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec, membră a Asociației Jurnaliștilor Profesioniști din România și membră fondatoare a Asociației de Apărare a Limbii Române.

Petre Fluerașu – poet, promotor cultural, critic literar, fondator și director al revistei *ARCADA*, membru al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec.

Radu Botiș – poet, preot iconom stavrofor, membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Baia Mare, județul Maramureș.

George L. Nimigeanu – poet, membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Tîrgu-Mureș, membru al Societății Scriitorilor Bucovineni din Suceava și membru al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec.

Mircea Gheorghe – scriitor, critic literar, membru al Asociației Scriitorilor Români din Canada.

Marius Chelaru – eseist, poet, prozator, traducător, promotor cultural, critic literar și editor, membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Clubului Junimea din Iași, membru onorific al Fundației *Maison Naaman pour la Culture*, Beirut, Liban, membru al Societății Române de Haiku, membru al *World Haiku Association*, Japonia, membru al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec.

Petra Vlah – poet, publicist, prozator, critic literar. Reședință permanentă în Los Angeles din 1979. Între 1998-2003 a publicat cinci volume de poezie, o culegere

de eseuri, o carte de interviuri și un roman autobiografic. Colaborează cu articole pe teme de actualitate la numeroase reviste și ziare de limbă română din țară și din restul lumii.

Ionuț Caragea – scriitor, promotor cultural, cofondator și vicepreședinte al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec, membru în Uniunea Scriitorilor din România, filiala Iași.

1. Credeți că asistăm odată cu apariția Internetului și la o nouă mișcare literară mondială ?

Alexandru Florin Țene – Apariția Internetului a revoluționat modul rapid de transmitere a informațiilor, dar și al literaturii, în general al cunoașterii operelor de artă, în cele mai îndepărtate colțuri ale Terrei. Internetul este un mijloc de comunicare cu o rază de acțiune fără precedent, capabil să îndeplinească mediile culturale mai strâns ca oricând. Dacă inventarea tiparniței a deschis drumul primei mari revoluții în sfera comunicării dintre oameni, apoi televiziunea, acum, prin apariția Internetului, a fost declanșată a treia mare revoluție de acest fel.

Odată cu dezvoltarea Internetului a apărut și *cititorul de Internet* și, totodată, *scriitorul pe Internet*. Astfel Internetul a început să formeze două categorii, așa cum apariția tiparniței a format *scriitorul de carte* și *cititorul de carte*, înlocuind *menestrelii* și *ascultătorii* acestora. De fapt, Internetul poate fi considerat drept cea mai recentă dintr-o serie de schimbări evolutive petrecute de-a lungul secolelor în domeniul formelor de comunicare. Trecurile de la comunicarea orală la cea scrisă, de la cea scrisă la tipar și apoi de la tipar la comunicarea prin radio, televiziune și apoi Internetul, s-ar putea să pară a fi evoluții destul de neutre. În acest context Internetul are o influență asupra mișcării literare mondiale ca *support electronic*, influențând stilul lucrărilor, care va deveni

mai concis și alert, inclusiv esteticul. Va apărea o interferență a culturilor care se va reflecta și în literatură. Peste ani va apărea o nouă mișcare literară în care specificul național va fi mult estompat.

Ileana Floran – Da. Pot chiar spune că am asistat la nașterea unui nou curent literar.

Veronica Balaj – Desigur. Deși nu aș vrea să dau un răspuns pătimaș. Acceptarea din prima clipă a existenței unui fenomen numit „Internet“ poate părea pătinitoare. Oricum am privi lucrurile, această nouă formulă nu poate fi ignorată și cred că toată esența constă în ideea de comunicare. Un factor esențial în evoluția umană a fost mereu comunicarea. Indiferent de formă: prin viu grai, prin scris, apoi radioul, televiziunea și iată, Internetul. Acesta oferă posibilitatea unei comunicări foarte rapide la distanțe diferite și pe diferite paliere intelectuale. Comunicarea, un element specific uman, corespunde cu viteza de gândire pe care o suplinește în parte, azi, Internetul. Ce-ar fi fost omenirea dacă nu ar fi existat căi de comunicare? Privitor la literatură, sigur, se pot comunica rapid, fără limită de spațiu, idei, formule literare dar (iată, intervine și un „dar“ pentru contracararea eventualei note de exclusivism), în nici un caz nu putem considera că marile opere literare se creează spontan, comunicând pe Internet un text, o idee, o pagină literară. „Mișcarea literară mondială“ la care faceți referire există în parametri și pe dimensiunea comunicare suplimentară, schimb intens de informații...

Gabriel Mirea – Noile mișcări literare se țin lanț începînd din secolul XIX, cu sau fără Internet. Originalitatea – concept de sorginte romantică, este legată în mod evident de nou. De altfel avantajul Internetului ar putea contura o nouă direcție prin trei demersuri posibile: fie o mișcare literală – să se meargă spre visul avangardiștilor care își doreau poeme cu un aspect aducînd a desen, fie o mișcare de unificare într-o limbă supranațională – cum vedem în numeroasele poeme cu inserții englezești, fie – ceea ce ar fi de dorit – o mișcare de aprofundare culturală, probabil cea mai puțin vizibilă, avînd în vedere că azi există cel puțin teoretic posibilitatea accesului la orice carte.

Laurențiu Bădicioiu – Cred că asistăm mai degrabă la o nouă formă de artă, concomitent cu diluarea și amestecul valorilor, din cauza prea marii permisivități a Internetului.

Maria Popescu Butucea – Nu știu dacă s-a încheiat o mișcare literară mondială dar, cu siguranță, deschiderile sînt foarte mari. Nu este comparabil decît cu generalizarea învățămîntului de acum cîteva secole. Se nasc tot mai multe talente în fața calculatorului, tocmai datorită accesului ușor și, mai ales, *liber de orice cenzură*. Eu nu aș fi scris niciodată dacă nu aș fi avut acces la net. Încep să văd și marile diferențe între cei care accesează și cei care nu accesează Internetul, prin faptul că primii sînt tot mai buni.

Angela Furtună – O mișcare literară presupune un canon literar și poate că și un program, înainte de toate. Pentru că literatura trebuie să fie un concentrat de mesaj ce vine simultan dintr-o analiză a experienței și dintr-o sinteză a inovațiilor, ca să o citez, în esența ei, aici, pe Rebecca West. Iar de un canon nou, legat numai de Internet, nu putem încă vorbi nici în literatura română, cum nici, cu atât mai mult (fiind chiar utopică și nerecomandabilă, concetistă, această formulare!), la scară globală. Iată cum, deși nu avem în vedere un canon, avem prin Internet o tehnologie a sufletului și un apetit reacționar subminator al status quo-ului actual, exprimate prin forme de artă digitală și motoare de creație literară.

Ceea ce s-a mondializat prin apariția Internetului a fost democratizarea accesului autorilor la actul publicării, care se poate face acum și numai *on line*, așadar rapid și cu prizare instantanee la public. Asta a însemnat, însă, ca alături de scriitori cu bun simț și profesioniști, să stea și grafomani, și oligofreni, și oameni fără talent sau fără discernământ estetic, infractori, deliranți, sinucigași ce amână prin delirul literar actul final, teroriști ai literelor, exhibiționiști... Iar în acest Babilon se decelează greu între literatura hipertextuală, nerecomandabilă publicării, și gratuitatea absolută, maniacală monomană și non-semantică.

Pe de altă parte, s-ar putea ca toate aceste categorii subliterate și non-literare să fi existat și înainte, însă funcționau într-un spațiu mai intim, privat și inofensiv, laolaltă cu un caiet de confesiuni și eventual cu un jurnal

de spital, în timp ce acum violența și dezinhibarea manifestă a artei (gratuită, accesibilă, exhibiționistă) propagate prin Internet nu mai pot fi ascunse, nici ignorate sau minimalizate. Prin audiență și libertate, Internetul legitimează expresivități artistice de neconceput în lumea non-internautică (iată că avem acum și această dihotomie din punct de vedere axiologic!) sau în lumea recentă și, mai mult, introduce categorii juridice noi, privind drepturile de autor, egale pentru capodopere și rebuturi, dacă îl amintim aici pe Umberto Ecco, cel ce publica acum câțiva ani în L'Espresso dezbaterile sale pe tema literaturii în epoca Internetului sub genericul *Pliculețul Minervei*.

Prin esența sa, Internetul schimbă problema receptării, iară nu în chip decisiv mecanismul facerii literaturii. Schimbînd în mod revoluționar receptarea și targetul discursului literar, Internetul devine și ținta elitelor intelectuale care încă critică necruțător, aproape printr-un delir politic-ideologic, bazele actuale internautice: vulgaritatea maselor și mediocritatea vremurilor internautice. Acesta este un paradox, dacă ne gîndim că Internetul a apărut ca instrument de lucru bibliografic al universitarilor și elitelor intelectuale, pentru a se democratiza enorm în ultimii douăzeci de ani.

Așadar, acest fenomen ar trebui definit în mod dinamic, ca un conglomerat conceptual situat între modă, stil de comunicare și epistemă, privit ca un produs de fuziune a antropocentrismului cu un tehnocentrism agresiv.

„Canalele de comunicare în masă trebuie făcute să recunoască și să spună adevărul, să vadă pericolul pe care chiar ele îl ascund“, spunea undeva Karl Popper în „Lecția acestui secol“, iar eu sînt tentată să extind asupra Internetului (care a început să fie achiziționat de media și adjucecat ca viitor al comunicării prin entertainment) această atenționare emisă de unul dintre cei mai liberali gînditori ai secolului al XX-lea și care, alături de Hayek și Aron, a pus accentuat problema responsabilității intelectualilor, cu precădere în societățile corupte. Scriitorii nu sînt străini de această responsabilitate, chiar și atunci cînd se nasc în lumea Google. Libertatea fără raportare la responsabilitatea intelectuală este dușmanul cel mai mare al unei culturi, al oricărei culturi.

Petre Fluerașu – În mod evident dezvoltarea Internetului a creat mijloacele propagării literaturii. Și da, dacă analizăm exemplele oferite în ultimii ani de scriitori de renume ca Stephen King sau Paulo Coelho, care au folosit preponderent Internetul ca mijloc de promovare a propriilor lucrări, putem vorbi de o mișcare literară mondială care se concentrează foarte mult asupra aspectului online.

Radu Botiș – Da, se poate spune. Rapiditatea obținerii, transmiterii dar și a comunicării este de real progres și pe tărîm literar. Mult mai ușor pot fi stabilite punți de legătură și din acest punct de vedere, neputînd fi exclusă chiar această nouă mișcare literară mondială.

George Nimigeanu – Avînd în vedere aspectele pozitive pe care le are Internetul (lăsîndu-le pe celelalte la o parte), dispariția distanțelor este un avantaj considerabil. Doar necunoașterea uneia sau alteia dintre limbile „de comunicare“ ar putea fi un impediment. Cît privește faptul că limba engleză a devenit „cvasiuniversală“, ideea unei noi mișcări literare „mondiale“ n-ar fi una fără putința de a se naște. Numai că, indiferent care ar fi „cursul“ importanței acestei mișcări, specificul național (datorat naționalității autorului) al operei literare nu va putea fi evitat; și nici n-ar fi corect să fie evitat, pentru că „ștergerea“ specificului ar știrbi ceva din valoarea operei respective, prin aplatizare, prin uniformizare. Doar „nervul“ autorului, simțul său valoric, amprenta sa specifică, talentul său scriitoricesc, harul dumnezeiesc investit în el de pronia cerească ar mai putea „salva“ o asemenea literatură „mondializată“. Și poate că ar fi bine să nu uităm că diversitatea face valoarea, bineștiind că realitatea bate literatura (ficțiunea). Dar, oare, nu cumva mă înșel în această privință? Nu cumva viitorul ne pregătește surprize, azi de neimaginat?

Mircea Gheorghe – Internetul face parte astăzi din viața cotidiană a sute de milioane și poate a miliarde de oameni, în primul și în ultimul rînd ca o componentă esențială a noilor tehnologii de informare și comunicare (NTIC). Ca atare, dacă înțelegem prin apariția unei noi mișcări mondiale literare, o mai mare vizibilitate și dezvoltare a unei mișcări literare deja existente, o ieșire a ei

dintr-un anonim local, răspunsul este da. El poate contribui la *mondializarea* – ca să folosim un concept la modă – a unor anumite tendințe sau mișcări literare. Dar nu și la producerea lor. Internetul nu-mi pare un laborator literar ci doar vitrina imensă a unui eventual laborator.

Marius Chelaru – Poate da, poate nu. Nu știu sigur dacă asistăm la o nouă mișcare literară, dar pot spune că asistăm la crearea unui nou spațiu de manifestare, mult mai larg și care, pe anumite secvențe este un catalizator, pe altele poate constitui și un lucru nu întotdeauna bun. „Mișcare literară“ este un termen complex, care are conotații semantice precise. Să exemplificăm :

1. pentru asociațiile/ autorii de haiku din întreaga lume, Internetul a fost, evident, un veritabil motor pentru schimbul de informații, publicarea de reviste virtuale. Practic distanța, și geografică și culturală, a putut fi survolată de aceștia, altfel, datorită Internetului. În fapt, activitatea lor a fost mult mai bine susținută astfel.

Cîteva momente numai: în anul 1999, Jim Kacian publica în revista „Haiku Moment“ textul „Beyond Kigo: Haiku in the Next Millennium“, imagine a felului în care se discuta despre haiku/ terminologia aferentă, răspîndirea în lume. Ulterior, prin revistele/ întrunirile fizice și virtuale ale World Haiku Association, Ban'ya Natsuishi și alți fondatori au discutat pe tema „keywords“ – termen cu implicații evidente și însemnate în ceea ce înseamnă „fenomenul“ haiku azi (lucru vizibil în felul cum se scrie/ comentează/ discută despre haiku

azi pe plan mondial, inclusiv la noi, aşadar). Sau să amintim alte două asociații haiku internaționale: Haiku International Association (HIA), fondată în 1989, la Tokyo, la care s-au asociat alte zece societăți de haiku, din 8 țări (din Germania și România câte două); editează o revistă, are site web, organizează un concurs internațional.

2. World Haiku Club (WHC), înființată în 2000 – la o întâlnire anuală a WHC gazdă a fost România, la Constanța; editează două publicații: *Ginyu*, trimestrială și *World Haiķu*, cel puțin o revistă on-line. R.H. Blyth a folosit primul expresia *world haiķu*. Iar situația autorilor din România este la fel de elocventă în ceea ce privește această efervescență, reală, în domeniu.

Concluzionînd, în „mișcarea“ haiku internațională internetul a fost perceput, în linii mari, ca o cale prin care se pot propaga/ populariza cel mai lesne informații de ultimă oră, creații, poeme. Dovadă stă și faptul că mai multe asociații/ grupări cu poziții/ roluri semnificative în domeniul haiku/ liricii nipone din Japonia și din lume (*World Haiķu Association, World Haiķu Club, Haiķu International Association, Meguro International Haiķu Circle, Shimanami Kaido, International Haiķu Convention, Haiķu Society of America, British Haiķu Society, Association Française de Haiķu, Irish Haiķu Society, Shanghai Haiķu-Hanpai Study Association, Haiķu Canada, Taipei Haiķu-Society* ș.a.) au ales să aibă site. Unele au și diverse publicații pe Internet. În ceea ce privește țara noastră, S.R.H. București și S.H. din Constanța nu au pentru moment site-uri. Creatorii de

haiku de la noi fie au blog/ site-uri personale, fie publică în spații virtuale precum cele amintite anterior, fie ele specializate sau nu.

Pe calea netului autorii români, care au și creații de certă calitate, s-au putut face cunoscuți în țară și, mai ales, peste hotare, au putut participa la concursuri (unde au fost/ sînt mereu răsplătiți cu distincții). Netul joacă un rol tot mai mare în schimbul de informații și publicarea de creații originale, eseuri, texte din domeniul liricii nipone. Autorii, de la noi și din alte părți, putem spune, deși probabil sînt și excepții/ discuții și controverse, folosesc din plin această alternativă. Iar îmbunătățirea continuă a performanțelor tehnicii de calcul, apariția unor softuri tot mai sofisticate va duce și la creșterea spectaculoasă a posibilităților. Dar nu putem vorbi despre crearea unei mișcări, în deplinul sens al cuvîntul, ci de un „catalizator“.

3. Scriam într-un articol despre site-urile de poezie, în speță despre cărțile unor autori care au ales, ca și alte mii, să își publice creațiile (și) pe net; acolo vorbeam de „poezie.ro“. Aminteam despre modul în care era catalogat acest site: fie ca un loc în care „duiumul de veleitari îți creează o stare antipoetică greu de eradicat“ – Gellu Dorian (*Convorbiri literare*, martie 2006), fie ca o alternativă viabilă: Lucian Chișu (prefața la *Ultima generație, primul val, antologie poezie.ro*); și eram în acord cu Lucian Chișu, care sublinia și că nici o revistă de cultură, nici un cenaclu literar nu pot atinge, ca amploare, debaterile de opinii de pe site, care poate fi „concomitent și revistă și cenaclu literar“. (Deși, desigur, există și amen-

damente legate de modul în care se aleg și se discută textele.) Spuneam atunci că, probabil, motivațiile celor care publică pe site acoperă o paletă largă, de la modul în care ar putea avea acces în revistele literare, la o anumită „libertate“ pe care o conferă Internetul; aminteam și preocupările programatice, și de faptul că se poate vorbi de câteva „direcții“ în care se înscriu creațiile/ creatorii de pe acest site. În linii foarte generale, cei care scriu și vor să afle părerea altora despre munca lor pot comunica pe această temă, iar acei poeți care au dobândit o anume consacrare în revistele literare, au (sau nu) volume publicate, au ales să publice și pe acest site.

Este știut că părerile presei literare sînt împărțite: în mare, unii nu dau prea multe șanse celor care publică aici (de exemplu: „Un astfel de lanț, care numără acum zeci de mii de autori, sute de mii de texte așezate în site-ul amintit, se poate defini într-o odisee lirică regenerativă care are menirea să satisfacă interese din ce în ce mai multe, care, datorita impactului imediat, lasă în spate cititul adevărat, asimilarea și mai ales grila estetică prin care este obligatoriu să treci un text la lectură“, Gellu Dorian, *Convorbiri literare*, martie 2006), alții cred că, în afara celor care mai mult încearcă, este și o galerie semnificativă de nume care s-ar putea impune (ori s-au impus deja) sau că e binevenit un spațiu atît de generos. Că parte dintre cei care au ales să publice pe site sînt cel puțin promisiuni. Nicolae Manolescu spunea, într-un interviu acordat lui Vartan Arachelian¹, despre ce și cum

¹ *Un domn la Paris*, publicat sîmbătă, 16 septembrie 2006 – citat din varianta pe Internet a magazinului „NEWS 365“.

se publică pe Internet, în general, că: „Din păcate, cantitatea publicată depășește orice închipuire“ și: „Nu există nici o monitorizare, nici un control, nici un spirit critic, este un sac enorm în care se aruncă, nediferențiat, totul la grămadă“. Și: „E păcat pentru ei, pentru că bănuiesc, n-am nici un motiv să cred contrariul, că sînt și oameni talentați printre ei, care riscă fie să se piardă, fie să fie considerați niște veleitari care n-au acces la presa scrisă sau la edituri. Ceea ce nu e cinstit, pentru că unii dintre ei sînt valoroși. Dar dacă ei preferă acest sistem, dacă nu se autocontrolează, dacă nu ies în public cu spirit critic n-au nici o șansă“.

Sînt chestiuni pe care le-am discutat și eu de mai multe ori cu cei care gestionează astfel de site-uri.

Mai sînt și discuțiile de tipul suport de hîrtie/ revistă/ volum – versus site/ calculator/ spațiu virtual. Unii nu cred cine știe ce în publicarea pe net (de exemplu, Marco Baudino², Italia – pornind de la considerente ca modul în care putem (re)cunoaște/ percepe audiența în rețeaua virtuală, amintind că relația piață – literatură nu creează în mod necesar un *gap* între cititor și autor). În cartea sa, *Future Writers Internet Writers*, poetul egiptean Ahmed Fadel Shabloul scrie că, în afara celor trei lucruri de care are nevoie o literatură bună (capacitatea de producție, gust, critică), ar mai trebui și abilitate în folosirea computerului. În același timp, vede coexistînd publicarea pe suport de hîrtie cu cea pe Internet, amintind faptul că sute de volume pot fi salvate pe un CD, dezbate și o serie

2 Din discursul lui M.B. la Budapesta, 22-24.04.2005, la un forum cu caracter literar.

de aspecte ca: unde sînt sentimentele/ emoțiile cînd lucrezi pe/ cu un computer, „critica electronică“ va converti tot ce înseamnă sentimentele frumoase într-un protocol? Reamintind avantajele computerului în consultarea unui volum mare de informații, consideră că pentru critic este de mare folos: are la dispoziție tot ce dorește, trebuie să știe doar să acceseze bazele de date, să le folosească. Ahmed Fadl Shabloul vorbește adesea despre „realismul literaturii digitale/ *adab al waqeiya al raqamiya*“: „Lucrăm la o teorie a „realismului literaturii digitale/ digital realism literature“, care va face literatura mai interactivă prin folosirea instrumentelor pe care le oferă Internetul, precum multimedia și intertextul. Va fi o literatură mai interactivă – cititorul va ajuta la crearea textului“³.

Așadar, nici aici nu putem spune, în opinia mea, despre o mișcare literară, deși există preocupări teoretice, experimente, căutarea „noului“, opinii interesante. Deocamdată asta e.

4. Eu cred că mulți dintre cei care publică (și) pe Internet au talent și, la urma urmelor, este o problemă de opțiune. Din câte știu, cel puțin la noi, dar cred că și în alte părți, există și o reacție la felul în care cred ei că se comportă redacțiile revistelor de cultură (sînt critici ca: sectarism, grupuri, interese/ dezinteres etc. – să notăm însă că parte din aceste acuze au fost aduse și celor care iau deciziile pentru/ pe diverse astfel de site-uri).

3 Eman Shaban Morsi, *Union and website for Internet writers provide publishing opportunity and highlight new genre*, în *Cairo Magazine*, 3-9 noiembrie 2005.

Concluzii:

a. internetul poate constitui o cale alternativă/ varianță care trebuie exploatată/ înțeleasă/ comentată, dar nu trebuie uitat că respectarea unor criterii (și estetice) cât se poate de bine definite poate conduce la realizări notabile. Viitorul va decide cum vor conviețui Internet, cărți, ziare, radio, televiziune ș.a.;

b. este însă evidentă latura bună – s-au creat asociații pe net, site-uri puternice la nivel internațional. Aici ajungem și la modalitatea mult mai accesibilă de comunicare pe care o constituie spațiul virtual. Mai în acord cu tendințele de „globalizare“ a informației. Cu o notă însă privind problemele legate de posibilitățile concrete de verificare a corectitudinii informației!

Ar fi de subliniat că Internetul – prin spațiul mai mult decât generos pe care îl oferă – sprijină mult afirmarea/ propagarea mai rapidă a unei diversități de opinii, iar acest lucru este, cred eu, unul dintre cele mai importante aspecte. De fapt, în ultimă instanță, cred că cei mai mulți dintre autorii care au apelat la Internet, au făcut-o, poate, mai ales pentru facilitatea (fie și cel mult aparentă) de a-și face cunoscute mai ușor creațiile.

c. De aici încolo, dacă este sau nu o nouă mișcare literară, depinde ce înțelegem prin asta – dacă considerăm că ar fi un nou spațiu/ o nouă propunere de „program“, acest lucru se poate discuta secvențial, încă. Dacă înțelegem în această fază aspecte de tipul: un spațiu mult mai generos de publicare, o modalitate mult mai rapidă de comunicare/ propagare a operei literare, a unor instrumente de lucru (mă refer chiar la dicționare și

aspecte de lingvistică/ vocabular, baze de date ș.a.) a unor programe literare, atunci cred că sînt mai multe de spus înspre un aport pozitiv.

Petra Vlah – Curente literare sînt create de o simțire și o exprimare artistică inovatoare împărțită de o anumite generație. Ele au caracteristici ușor identificabile și își pun amprenta pe creația celor ce se afiliază filozofic, politic sau artistic la asemenea curente.

Apartenența la un anumit curent literar nu este strict legată de momentul istoric al creației ci, în principal, vizează adeziunea la „viziunea artistică“ a curentului. Supraviețuirea curentelor literare ține în mare măsură de validitatea lor inițială; manierismele dadaștilor au fost spulberate în cîteva ani, non-poezia optzeciștilor nu a supraviețuit nici ea, în vreme ce romanticismul este încă viabil.

Dacă prin „mișcare literară mondială“ înțelegem însă o vehiculare rapidă a ideilor și o modalitate de informare aproape instantanee în privința producțiilor literare, Internetul poate fi considerat o turbină capabilă de a genera interes în orice domeniu.

Ionuț Caragea – Orice fenomen la scară mondială influențează și sfera culturală, implicit literatura. Însă nu se poate spune că apariția propriu-zisă a Internetului a declanșat o nouă mișcare literară mondială, ci evoluția din ultima vreme a ansamblului Internet/ tehnologie (software, hardware etc.). Conceptual și ficțional, Internetul a apărut în 1946, într-o povestire de Murray

Leinster. A urmat o serie de aplicații și mai multe experimente pentru ca în anii 1988-1989 Internetul să devină comercial, facilitând schimbul de e-mailuri prin rețeaua MCI MAIL. Evoluția semnificativă a Internetului a început odată cu proiectul World Wide Web, publicat de compania CERN în 1991 și apariția ulterioară a browserului ViolaWWW și a sistemului de operare X Window.

Desigur, prin multiplele facilități pe care le oferă diversele programe de redactare/ media existente pe Internet (sau pe propriul PC), coroborate cu dezvoltarea dominantă a programelor de comunicare, a jocurilor pe rețea și a lumilor virtuale, literatura a căpătat și alte conotații, chiar pluridimensionale, scriitorii și lectorii mizând pe imaginație și multipersonalitate. Motoarele de căutare, cărțile virtuale, bibliotecile virtuale, librăriile virtuale dau o nouă valență literaturii, facilitând viteza de asimilare a noilor informații, într-o lume în care societatea de consum impune ritmul rapid și în care numai Internetul poate face cu adevărat față. Însă Internetul poate fi privit și ca un turn babilonian sau ca un joc de domino. Există oricând riscul ca mediul virtual să piardă informații, să fie supus unor accidente, chiar să dispară fără hrana sa cea de toate zilele, curentul electric. Am spus în anul 2007, în poezia „Disconnect“, volumul „M-am născut pe Google“: *și dacă pică serverul mai sînt poet?/ și dacă pică brusc Internetul în toată lumea/ cine va mai auzi de mine?*

Se poate vorbi despre literatura pe Internet, Net-Literatura sau Literatura Virtuală, ca și noua mișcare mon-

dială (curent literar), dezvoltată deja de peste un deceniu, care există în paralel sau în simbioză (din ce în ce mai evident) cu literatura pe suport fizic, tradițională.

2. Ținând cont că Google este cel mai folosit motor de căutare pe Internet, cum l-ați aprecia ca spațiu global de evoluție a literaturii moderne din 1998 și pînă în prezent ?

Alexandru Florin Țene – Motorul de căutare pe Internet, Google, îmbină un grad de promptitudine pe care cărțile și albumele de artă nu-l pot egala cu dimensiunea vitezei și vizualizare. Rezultatul fiind un sentiment de prezență și de asistență la nașterea operei literare.

Ileana Floran – Drept un element extrem de important pentru informare și promovare.

Veronica Balaj – Ca o alternativă a literaturii scrise, tipărite, Google poate fi considerat un spațiu global, ceea ce nu e puțin, ba dimpotrivă, accentuează pozitiv nevoia de inter-relaționare umană, de suplinire a unor goluri de informație pe care nu le-ai putea accesa decît prin ani de studiu dacă ai apela exclusiv la partea scrisă a literaturii. Globalizarea și interculturalitatea sînt coordonate definitorii ale existenței contemporane. Planeta virtuală Google deschide o sumedenie de căi pentru un flux impresionant de informații și în domeniul literaturii dar să nu extrapolăm totuși, repet, marea literatură nu se creează spontan doar din informațiile aflate într-un circuit fabulos pe Internet. Clasicii pot fi cunoscuți în parte

dacă sînt transcrise operele lor, pot apărea „clasici“ ai literaturii virtuale dar cîtă durabilitate vor avea în timp? Întrebare la care s-ar putea răspunde printr-un studiu adecvat.

Gabriel Mirea – Întrebarea e neclară. Google ca motor de căutare nu permite un spațiu de evoluție, ci doar de căutare a literaturilor lumii. De altfel, multe dintre roțițele Google mi-au rămas ascunse sau nu le-am folosit, deoarece există alte forme concurente mai populare. Totuși nu am la cunoștință că prin Google să se fi realizat măcar o neînsemnată mișcare literară.

Laurențiu Bădicioiu – Google este foarte util, însă nu oricine se poate orienta în labirintul Internetului care este simultan și junglă și grădina mirifică.

Maria Popescu Butucea – Eu nu am suficiente cunoștințe despre o „istorie a literaturii mondiale“ determinată de acest motor de căutare. Dar sînt sigură că mulți citesc pe Google și așa au ajuns să și creeze. Creația capătă și alte înțelesuri. Acum se vorbește și de alte motoare, la fel de bune. Cred că Google a deschis cu adevărat o nouă eră. Aud însă că a semnat contracte cu cei care supraveghează mințile și creația. Oricum e nevoie de libertate în artă. Să spui orice și să lași „minte globală“, această comunitate a viitorului, să decidă ce este valoare și non-valoare și nu autoritățile instituite. Aici e cheia succeselor.

Angela Furtună – Google a devenit un univers cultural extrem de complex. O paradigmă și o epocă. Un stil vintage. O modă subliminal contagioasă. Un statut. Un tip de matematică și un curent filosofic. O pedagogie și o religie. Nu degeaba engleza americană deja operează constant cu tipuri de gugăliri, iar urban-dicționarele – frecventate asiduu de tineri, definesc familii uriașe de cuvinte dintre care pomenesc câteva: Googleability, Googleable, Googlearning, Googlearthaphobia, Googleatrophy, Googleballs, Googlebate, Googlebating, Googlebation, Googlebator, Googlebayamazon, Googleberries, Googleblockinforshizzlenizzle, Googlebomb, Googlebox, GoogleBrain, Googlecentric, Googlective, Googlectual, Googlee, Googlefest, Googlefied, Googleheim, Googlehoff, Googleholic, GOOGLEILLITERATE, Googleism, Googleization, Googleless, Googlelicious, GOOGLEMIN, Googlemite, Googlenesia, Googlenet, Googleologist, Googleosophy, Googlepause, GooglePedia, Googlephant, Googlephile, Googlephobe, Googleplex.

Data de 1998 nu mi se pare elocventă. Fenomenul a început cu mult înainte în Occident și numai Estul Europei sau lumea a treia au venit mai târziu, să zicem, în anii 90 sau 2000.

Literatura, însă, nu cunoaște o taxinomie Google diferită de taxinomiile sale obișnuite. Literatura atașată Internetului (prin mecanisme de hipertext, prin spații de editare și biblioteci online) nu trebuie privită separat de literatura în ansamblu. Mai degrabă aici este necesar să

aplicăm teoria transdisciplinarității, așa cum o predică în manifest la ora actuală savantul român Basarab Nicolescu, și așa cum au pus-o în circulație acum cincizeci de ani Jean Piaget sau Edgar Morin ori Eric Kantsch. Transdisciplinaritatea tocmai la acest sat planetar în care trăim astăzi se referă, îl articulează la condiția umană actuală și îi descrie tipurile de provocări. Aplicată literaturii din Google, transdisciplinaritatea îi poate descrie devianța și devierea de la criteriile clasice, dar și rigoarea și deschiderea inovativă. La fel cum se ocupă de dimensiunea poetică a existenței pe Google, cultul personalității pe Google, dictatura și totalitarismele de pe Google, știința și cultura pe Google, shopping pe Google etc., transdisciplinaritatea este o șansă pentru omenire de a nu suferi blocaje în fața tehnologiilor de mare viteză (cele Internetice *y compris*) ci, dimpotrivă, de a accepta cu seninătate noile provocări cu care ele intervin în viața omului.

Petre Fluerașu – Google este pentru omul modern ceea ce era Biblia odată pentru oamenii trecutului. Este un fenomen care se manifestă în absolut toate domeniile, deci și în cel literar. Informațiile la care Google ne facilitează accesul contribuie la o mai bună înțelegere a creatorilor și la o interconectivitate sporită. Ambele conduc spre o nouă literatură, coerentă, inovativă și adaptată perfect publicului modern. (Dacă nu mă credeți, *just Google it!*)

Radu Botiș – Pozitiv.

George Nimigeanu – Iată o întrebare la care nu știu să răspund.

Presupun, totuși, că un scriitor actual simte o acută necesitate de a se informa, cum simte și necesitatea de a ieși „în lume“. Informarea presupune un mare consum de timp, pentru depistarea surselor, pentru citirea, consemnarea și fișarea lor, pentru selectarea celor mai importante și mai semnificative secvențe din aceste surse pentru opera pe care o are în proiect, tocmai pentru a „încărca“ valoric propria lucrare, susținându-și opiniile (ideile). Căutarea în sine a surselor, în noianul de lucrări apărute în lume, este o acțiune fagocitară asupra timpului limitat de care dispune omul zilelor noastre în sfera cultural-literară de interes. Rapiditatea informării, calitatea surselor, temeinicia informațiilor, validitatea lor și indicarea celor mai prestigioase nume de autori și titluri de lucrări este o altă latură a muncii de documentare care mănâncă timpul unui cercetător, indiferent de domeniul de activitate, deci și a celor din domeniul literar-cultural. Așa stînd lucrurile, Google se dovedește un instrument absolut necesar, pentru depistarea rapidă a surselor de informare. Doar limba în care este exprimată „sursa“ ar putea fi o piedică, translația dintr-o limbă în alta nefiind la îndemîna oricui. Demn de subliniat este faptul că, pentru traducători, poliglotismul este un atu formidabil, accesul lor la surse fiind net superior în fața celor care vorbesc doar limba lor maternă. Cunoașterea limbilor străine devine, astfel, determinantă în „multi-culturalism.“

Mircea Gheorghe – Nu cred că motorul de căutare Google poate fi un „spațiu global de evoluție a literaturii“. Mi se pare un nonsens. Google este un instrument, un mijloc de acces la informație. În spațiul real, el corespunde unui mijloc de transport ultrarapid. Google în domeniul circulației informației este similar cu avionul în domeniul circulației oamenilor.

Marius Chelaru – Cred că mare parte din răspuns am dat-o deja. Nu cunosc situația la nivel mondial, dar eu folosesc Google. Nu știu dacă este neapărat (și) un spațiu global de „evoluție“ al literaturii moderne, dar cu certitudine oferă multe posibilități celor care lucrează în domeniul acesta/ publică literatură.

Petra Vlah – Internetul este fără discuție un univers în sine, o poartă deschisă omenerii spre a intra în spațiul cunoașterii și al recunoașterii. În ce privește „evoluția“ literaturii, nici Google și nici Internetul nu au un rol evolutiv, au însă un imens rol de popularizare.

Gusturile literare se schimbă în timp, modificările formelor de exprimare reflectă tendințe actualizate de exprimare; în măsura în care bombardamentul googleian devine pe zi ce trece tot mai puternic, există șansa de a impune „valori“ dubioase sau nonvalori, prin însăși frecvența cu care sîntem expuși la ele.

Ionuț Caragea – Google este cel mai cunoscut și cel mai folosit motor de căutare pe Internet din ultimii ani.

Și-a impus într-un timp record supremația, surclasând concurența, după cum se poate constata într-un top prezentat de Seoconsultants.com. În anul 2008 Google acapara 71,9% dintre utilizatorii de Internet, urmat la mare distanță de Yahoo cu 17,7%, MSN Live cu 4,10% și Ask cu 3,35%. Evident, nu se mai poate vorbi de Google doar ca despre un mijloc de căutare pe Internet. Multitudinea de aplicații și programe precum Google Groups, Google Chrome, Google Images, Google Translate, Google Earth, Google Email, Google Desktop etc., au transformat motorul inițial de căutare într-un conglomerat informațional și multimedia, un adevărat spațiu multicultural. Nu m-ar mira ca Google să pună în practică într-o bună zi și un sistem de operare, concurent lui Microsoft Windows.

Pe de altă parte, Herbert Spencer spunea, referitor la principiul evoluției, că toate evenimentele din natură, inclusiv dezvoltarea culturală, parcurg drumul de la simplu la complex. Putem extrapola acest principiu și la mediul virtual, noua înfățișare a naturii umane, sau la Google, ca la o cale direct-evolutivă?

3. Ce părere aveți despre conviețuirea Internet-carte, în condițiile în care Google facilitează accesul la orice autor și orice operă literară ?

Alexandru Florin Țene – După părerea mea, Internetul dăunează procesului de formare a deprinderilor legate de lectură. Acest mod de transmitere rapidă informează, însă mai puțin îmbie cititorul să citească profund o operă literară. După o statistică efectuată în Statele Unite s-a constatat că pasionații de Internet din rîndul copiilor obțin la școală rezultate inferioare celor obținute de colegii lor care petrec mai puțin timp în fața calculatorului. În continuare cartea va rămîne adevăratul suport al operei literare.

Ileana Floran – Este un mariaj reușit între Internet și carte. Cărțile virtuale sînt extrem de binevenite, mai ales în țările în care, din cauza costurilor, doritorii nu au acces facil la literatură.

Veronica Balaj – Relația Internet-carte este cît se poate de benefică, fără să încline balanța prea mult spre una sau spre cealaltă dintre părți. Cărțile își au farmecul lor, constituie o istorie, Internetul vine, precum am mai spus, ca o subliniere și o completare cerută de viteza informațiilor aflate în circuitul contemporan. Bibliotecile tradiționale fac parte dintr-o anume istorie a omenirii

și nu putem ignora sau anula acest capitol existențial, dar bibliotecile virtuale își au și ele rolul, scopul și locul lor într-o devenire a istoriei culturii.

Gabriel Mirea – Întîi întrebarea trebuie nuanțată. Asta se întîmplă numai operelor ieșite de sub protecția copyright-ului și e valabil mai ales pentru cele de origine engleză. Există în continuare foarte multe cărți din alte limbi rămase inaccesibile, literatura română fiind văduvită de aceste noi suporturi. Oricum, senzația accesului la peste 20 de milioane de cărți, cifră pe care o promova Google ca realizare acum o jumătate de an este copleșitoare. Rămîne în continuare de identificat un dispozitiv cu care să se poată citi toată această bibliotecă imensă de pe net.

Laurențiu Bădicioiu – Google este util folosirii – în mod didactic – a unor fragmente literare, în niciun caz lecturii integrale a unei opere, mai ales de mari dimensiuni. El poate eventual *doar* stimula gustul pentru lectura adevărată, cu foșnet și miros de carte proaspătă sau cu adiere de parfum de epocă... Poezia însă este marea câștigătoare...:

Maria Popescu Butucea – Cred că vor coexista o vreme, dar cîrînd Internetul va deveni principala formă de comunicare și de acces la orice și oriunde și pentru toți cei educați să o facă.

Angela Furtună – Părerea bună pe care o am despre această conviețuire, care reprezintă o îmbogățire pentru cultura omenirii, nu poate anula cele câteva critici: scriitura neglijentă pe Internet este adesea o impietate, iar absența actului critic competent (care nici în presa scrisă nu prea mai este funcțional, din păcate) transformă literatura de pe Internet, dintr-un posibil ocean de frumusețe și savoare literară, într-o mare moartă și sufocată de toate dejecțiile planetei. Lucrurile, în artă, trebuie făcute *așa cum trebuie*, îmi spunea mai demult Eugeniu Coșeriu, înțelegând prin aceasta că „*știința și epistemologia nu oferă o « cheie » și ar fi foarte periculos să ofere « chei »*. *Singurul fapt care se poate sublinia aici este acela că în cultură avem anumite tradiții pe care trebuie să le dezvoltăm, că în toate activitățile culturale oamenii, toate ființele umane implicate, sînt active ca agenți ai culturii și că, deci, toți înțeleg și cunosc ce este cultura, în toate formele ei, ce este arta, ce este limbajul, ce este știința, în toate formele ei, chiar dacă nu fac ei înșiși multă cultură, știință, artă ș.a. În cultură lucrurile se petrec diferit față de științele naturii. Cu adevărat, în științele naturii trebuie să știm ce s-a stabilit ca valabil pînă la noi, plecînd tocmai de la acel adevăr. În științele culturii, avem tradiții ce ne duc foarte departe. Trebuie să identificăm cum s-au dezvoltat aceste tradiții, precum și în ce direcții vom continua a le dezvolta. Deși s-au făcut greșeli, devieri, trebuie să înțelegem că fiecare a vrut să spună ceva cu privire la ceea ce știa, pentru că omul, prin natura sa, știe ce este cultura ca activitate a omului. Deci, dacă se poate semnala ceva care nu este o*

cheie, ci este un sens, un principiu, ar fi acest principiu al tradiției și al noutății în tradiție, ca dezvoltare a tradiției“. Așadar, nimic nou sub soare, ci numai drumul de la clasic la modern și calea modernului către clasicizare. Cândva, Googlegenesis va fi demodat, pe cât este de avangardist în zilele noastre.

O lume care dezvoltă tehnologii și civilizații paralele, ce nu se exclud (Gutenberg și Google) și nu se concurează nelolial îmi convine.

În fond, planeta suportă o creștere demografică pe care nu o mai poate controla cu mijloacele clasice de ieri. Iar educația și cultura scrisă pot fi preluate într-o anumită măsură de Google, cu costuri reduse și cu beneficii uriașe. Se pare că nu avem de ales: ori acceptăm această oportunitate tehnologică și o dezvoltăm, ori acceptăm ca umanitatea să se divizeze din nou: pe de o parte, elita informațională și internautizată, care vorbește un limbaj, iar pe de altă parte, pauperii informației care, dacă ar fi lăsați să se îndepărteze prea mult de cultura actuală a cyberspațiului ar putea deveni un fel de rezervație supusă, cu timpul, unor mari discriminări și genociduri.

Petre Fluerașu – Cartea nu va dispărea, cel puțin nu în următorul secol. Dar da, pe măsură ce Internetul se dezvoltă din ce în ce mai mult, observăm cum cărțile se impun mai greu. Probabil că prima consecință vizibilă a acestui fenomen va fi dispariția scriitorilor mici, care refuză să se adapteze pieței. Ne îndreptăm, fie că vrem, fie că nu, spre o societate axată exclusiv pe consum și

servicii, iar literatura va trebui să se încadreze în aceste două categorii, fie să poată fi consumată ca entertainment, fie să ofere un serviciu, iar aici nișa de cărți practice începe deja să acapareze piața.

Radu Botiș – Aș vedea totul ca pe o completare reciprocă.

George Nimigeanu – Cartea este bine și frumos s-o ai în bibliotecă, iar sursa de informare poate sta și în calculator, pe birou, între cele două „mijloace“ neexcluzându-se raportul de conviețuire ci, din contră, raporturile fiind de completare reciprocă. Și totuși cartea are în plus și o componentă de „imagine“, cu conotații psihoeestetice care, hai să zicem, „dă bine“. Ținând în mână o carte încerci sentimente de satisfacție, retrăiești momente care pot fi legate de acea carte, ori de momentul cumpărării ei, sau de momentul lansării, de momentul întâlnirii cu autorul care a avut amabilitatea să acorde un autograf, autorul fiind un vechi prieten, sau o cunoștință apropiată care îți poate deveni prieten. Sau poate că autorul este un om de care te leagă niște întâmplări din trecut, întâmplări mai mult sau mai puțin fericite etc. Deci, cartea este „altceva“. Iar eu sînt adeptul cărții, fără a exclude cealaltă formă de existență literară. Iar ca autor, știți foarte bine, trăiești alte satisfacții cînd îți ții cartea ta în mână, față de satisfacția pe care o încerci știind că ai o carte gata... în calculator.

Mircea Gheorghe – Google facilitează accesul doar la anumiți autori și opere literare. E imens de multă literatură pe Internet dar infinit mai multă există în afara lui. Tendința este ca echilibrul să se realizeze și prin încărcare inversă: există pe Internet o cantitate din ce în ce mai mare de literatură care nu va exista niciodată și în afara lui.

Dar Internetul cu motoarele lui de cercetare – printre care Google – nu este comparabil cu cartea într-o privință elementară. El nu este capabil să asigure continuitatea dintre generații. Dacă mâine, printr-o minune s-ar putea trece toate cărțile și toți autorii din lume pe suporturi numerice și de aici pe Internet și apoi s-ar distruge bibliotecile fizice, faptul ar echivala cu o prăbușire a civilizației în câteva decenii. Fiindcă astăzi eu pot citi, de exemplu, o carte tipărită acum 150 de ani, dar nu mai pot citi un articol pe care l-am descărcat în urmă cu 16 ani, înainte de a dispărea de pe Internet, pe o dischetă flexibilă din plastic de 5,5". Nu mai am pentru ea nici lector la ordinator! Și nici WordPerfect 4.2, formatul în care l-am salvat, nu mai poate fi citit de vreun ordinator din zilele noastre. Ar fi posibilă probabil conversiunea lui în Word, dar ce bătaie de cap! Ori nu am dificultățile acestea cu o carte, indiferent cât ar fi ea de veche. Chiar și un incunabul este perfect lizibil pentru cine cunoaște alfabetul!

Ce va fi Internetul peste 50, sau peste 100 de ani, și cu ce programe și cu ce instrumente de lectură vom mai citi Dialogurile lui Platon, pe care le găsim în zilele

noastre pe Internet? Din fericire, nu le găsim doar acolo! Ține cineva socoteala informației care s-a pierdut din momentul în care au apărut Windows 95, și browserele grafice, Internet Explorer, Mozaic și Netscape înlocuind sistemul de exploatare DOS și navigarea prin gofer?

Din amîndouă punctele de vedere se observă că Internetul este obligat să conviețuiască în toată umilitatea cu cartea după cum și cartea trebuie să conviețuiască inteligent cu Internetul. Să-și dezvolte mutual forțele și să-și corijeze tot mutual slăbiciunile.

Marius Chelaru – Am o părere despre ce și cum ar putea fi în viitor, în linii mari, dar la momentul de față cred că trebuie să vedem realitatea așa cum este. Adică această conviețuire este guvernată, încă, de niște limitări, multe normale/ corecte (dacă ne referim la „acces“ cum ar fi cele ținînd de spațiul legislativ – mă refer la 1.) legile dreptului de autor, de pildă; 2) cred că încă mai căutăm în ce privește „legislația Internetului“), altele care țin și de prejudecăți, de limitele de timp/ bani (în multe locuri culegerea pe calculator este încă o problemă; cărțile mai vechi trebuie scanate și asta costă sau este imposibil încă în unele locuri), cunoștințe tehnice etc.

Cred însă că în scurt timp vor apărea și schimbări de atitudine, în sensul că tot mai mulți vor înțelege că Internetul poate și trebuie să fie folosit, pentru că oferă infinite posibilități. Dar și temeri, evident – se știe că există și o „cenzură politică“ a spațiului virtual. Aici sînt încă

multe de spus, dar cred că prin ceea ce este, Internetul oferă mai multe grade de libertate. Depinde cum vor fi ele folosite, cât de creativ.

Petra Vlah – Accesul la aproape orice autor și orice operă literară este în sine pozitiv. A avea o bibliotecă universală de mii de volume într-un spațiu de mărimea unei chichinețe este fără îndoială un avantaj. În vreme ce Internetul este o experiență „la rece“, distantă și impersonală, *cartea* rămîne o relație intimă, spirituală și inegalabilă. Valoarea senzorială de răsfoire a paginilor, confortul spiritual de a-ți alege locul, timpul și poziția în care savurezi lectura, nu pot fi egalate de ecranul computerului.

Motive financiare determină apariția sau dispariția anumitor modalități de publicare, dar vreau să cred că literatura în format de carte va supraviețui. Tipărirea de carte va fi mai selectivă, probabil se va restrînge și specializa în ediții de lux.

Ionuț Caragea – într-un eseu din volumul de poezii „Omul din cutia neagră“, intitulat „Cartea în trecut, prezent și viitor“, vorbeam despre „*fenomenul global de cultură care este monopolizat de către armele manipulării: Internetul și televiziunea. Într-o lume în care viața se măsoară la oră, asistăm la o neglijare îngrijorătoare a cărții. Noul ne învață să respirăm mai repede, să ne hrănim mai repede, să iubim mai repede. Preludiul unei lumi grăbite durează cel mult o răsfoire de ziar în autobuz sau în metrou. Nici nu ne dăm seama că sîntem sclavii unei informa-*

ții de tip hot dog. Cine a mai murit, cine s-a mai despărțit... Unii dintre noi chiar au ajuns să-și programeze viața în funcție de horoscop.

Acasă, butonul de la telecomandă ne poartă în lumea mirifică a filmelor. Cîteva beri și cîteva pungi de chipsuri sau snakuri ne țin de urît. Încă ne plictisim? Un simplu click ne oferă satisfacția garantată a jocurilor pe calculator. Orgasmul intelectual (sau fizic) este atins prin mijloace cît mai practice, cît mai moderne. Upgrade-uri peste upgrade-uri ne învață să privim fiecare zi ca pe un level către next level. Siteurile Internet ne asigură fie mijlocul cel mai facil de-a intra într-o bibliotecă virtuală, fie bucuria unei bîjbîieli într-o lume artificială, plină de nickuri sau clone. Totul de dragul interacțiunii, al fricii de singurătate și al economiei de timp. Un singur scroll ne permite să răsfoim întreaga operă a unui autor. Gata, l-am citit și pe ăsta... și nici nu ne-a luat prea mult timp... să mergem la bibliotecă să ne abonăm, să cărăm cărțile după noi, pretutindeni... Nici nu ne dăm seama de promiscuitatea poetică. Deținem controlul perfect și totuși ne aflăm în declin. E ceva ce lipsește. Nu știm ce anume și de ce...

Cum reușește cartea să supraviețuiască în acest colaps cultural? Cartea nu are nici butoane, nici tastatură, nici beculețe, nici ecran cu cristale lichide sau plasmă, nici cameră web, nici emoticons...

Probabil cartea este pilda vieții noastre care ne aduce mereu aminte că la început a fost cuvîntul. Ea reușește să recreeze lumea negru pe alb. Industriile cinematografice și IT au cartea la temelie. Și totuși o neglijăm. Nu ne dăm seama că pagina aceea de hîrtie ne păstrează normali. Infor-

mația nu este un hot dog. Trebuie să învățăm să dialogăm cu noi înșine. Avem nevoie de intimitatea pe care cartea ne-o oferă, altfel vom stagna, vom fi sclavii dependențelor cotidiene. Vom alerga pe loc ca niște cobai în cușcă și vom crede că asta e cursa vieții noastre, Rat Race. Nu ne vor crește niciodată aripi. Nu ne vom folosi niciodată imaginația așa cum trebuie. În fața noastră se vor derula mesaje cu repeziciune, dintre care le vom selecta doar pe cele care ne satisfac funcțiile și nevoile de bază.

Nimic nu se compară cu a ține cartea în mână. Fără carte rămânem limitați și înfierați în modernism. Începând cu pipăitul copertilor, vom simți cartea cum vibrează. Prefața este ca o introducere în viață, conținutul ca o oază în mijlocul deșertului, postfața ca o amintire plăcută. Vom lua cuvintele și le vom așeza unele peste altele, construind imagini durabile, la fel ca aceea a nemuritoarei Ana zidită de către meșterul său. Vom rămîne cu memoria intactă, fără goluri, fără reclame, fără influențe și mesaje subliminale. Vom fi naturali, vom fi OAMENI. Dintre toate minunile lumii, cartea ne va face cu adevărat fericiți.“

În eseu de mai sus, și în perioada unei relații mai delicate cu fenomenul NET, vorbeam despre latura periculoasă, despre dependență, cu toate că Internetul are avantaje incontestabile atunci cînd este folosit chibzuit, ca mijloc și nu ca scop în sine. Însă ce ne rezervă cu adevărat acest mijloc de comunicare (și nu numai?) Să fie calul troian al umanității sau Matrix-ul unei altfel de evoluții? Odată pătrunși în *Second Life* vom mai dori să ne întoarcem ?

Cumva, sufletul nostru menține în echilibru cele două talere ale balanței, Lumea Virtuală și Lumea Reală. Nu putem fi reticenți când vine vorba de evoluția tehnologică, așa cum nu putem nega istoria multimilenară a cărții. Totuși, Internetul este încă la faza de experiment. Pe propria noastră ființă. Trebuie să fim atenți.

4. Poate fi considerat Internetul unul dintre factorii importanți spre trecerea la universul Cyber-poetry ?

Alexandru Florin Țene – Unii specialiști susțin că viitorul ne va oferi trei tipuri de scriitori și poeți: scriitorul uman care, asemenea predecesorilor săi din secolele trecute, scrie cu stiloul pe hârtie și publică lucrările în cărți, format tradițional, *scriitorul neuman* care, cu ajutorul calculatorului electronic, completează sau chiar înlocuiește activitatea scriitorului și a poetului, și consumatorul de cultură care, folosind tehnologia viitorului, este propriul său furnizor de produse culturale.

Ileana Floran – Desigur. E factorul decisiv.

Veronica Balaj – Cred că este factorul care condiționează cyber-poetry.

Gabriel Mirea – S-ar putea ca odată cu apariția hârtiei electronice cartea să devină doar spațiu virtual, să se umple de linkuri, de animații, de muzică. Cartea va deveni într-o oarecare măsură propriul interpret. Poezia va găsi noi forme de spectacol, este deja în plină recucerire a stadioanelor, iar cuvântul pus în context sinestezic poate avea un efect inimaginabil. Cu ajutorul netului, poetul își redescoperă condiția de mag.

Laurențiu Bădicioiu – În mod cert da. Însă poezia pe Internet are prea mult de-a face cu tehnologia. Este alt fel de poezie. Nu știu unde va duce ea.

Maria Popescu Butucea – Desigur. Poezia nu se exprimă doar în cuvinte ci și în imagini, sunete, culori. Mai ales non-exprimabilul poate fi surprins mai bine în fața ecranului cu multele sale posibilități de exprimare. Nu se pierde nimic din profunzimea meditației, reflecției, cum aud la mulți profesori de literatură, bătrâni și tributari vechilor practici, dogmatici și închistați. Îmi pare rău pentru ei. Viitorul nu le mai aparține. Curînd poezia va fi cu totul altfel datorită Cyber-ului.

Angela Furtună – Fără îndoială că are un caracter decisiv. Cyber-poetry este, în fond, un subcapitol al poeziei care s-a dezvoltat pe suport Internetic și prin mecanismele hipertextualismului. Dacă va avea sau nu va avea relevanță de durată, dacă va genera valoare, audiență, critică favorabilă și durabilitate în timp, aceasta este deja problema generală a oricărei forme de literatură.

Petre Fluerașu – Cyber-poetry înseamnă în esență Internet, pentru că în absența comunicării, mediul online practic nu există. Deci da, este de departe cel mai important factor.

Radu Botiș – De ce nu.

George Nimigeanu – La această întrebare chiar nu știu ce să răspund. Bănuiesc eu ceva, dar nu mă hazardez, pentru că nu citesc poeme (cărți) pe Internet. Mă obosește enorm chiar și scrierea textelor mele. Îmi place însă cartea ținută în mână, așa cum o știu încă de când am pășit pragul școlii. Rămân la cartea-obiect.

Mircea Gheorghe – Cyber-poetry nu poate exista fără Internet. Dar Cyber-poetry nu va fi niciodată un univers ci doar o parte a universului literaturii, în general, și a poeziei, în special.

Marius Chelaru – Da. Acum, desigur, depinde cum vedem acest univers, cum vedem relația cu suportul clasic, pe hârtie etc.

Petra Vlah – Mai mult decât oricare altă formă artistică de exprimare, poezia este esența spitalității; ea implică emoție intelectuală și senzorială, implică scufundarea cititorului în universul intim al autorului. Poezia se citește în gând și se recită în șoaptă.

Ionuț Caragea – În primul rând, ce este poezia? O definiție propriu-zisă este dificil de formulat, cu toate că Wikipedia descrie „Poezia (din grecescul ποίησις, *poiesis*, care are sensul de « făcere » sau « creare ») drept o formă de artă în care limba este utilizată pentru calitățile sale estetice și evocative, pentru a completa sau a înlocui semnificația sa aparentă. Poezia poate fi scrisă indepen-

dent, în forma unor poeme discrete, sau poate apărea în conjuncție cu alte arte, în opere dramatice în versuri, imnuri sau texte ale unor cântece“.

În al doilea rând, ce înțelegem prin Cyber-poetry? Conform unei definiții luate de pe Slideshare.net, Cyber-poetry este genul de poezie care folosește termeni tehnologici și concepte, în special referitoare la computere, limbaje de programare și sisteme de operare. Se consideră că Cyber-poetry își are rădăcinile într-o sursă de inspirație mult mai vastă datorită dimensiunii digitale. Sau că poate fi privită ca un mariaj între artă și tehnologie.

Din punctul meu de vedere Cyber-poetry poate exista și fără Internet, însă acest mod de comunicare nu face decât să propage informațiile și să permită accesul la noi surse de inspirație. Astfel se poate forma o comunitate Cyber-poetry.

În volumul „M-am născut pe Google“ am făcut în repetate rânduri trecerea la arta Cyber, puternic influențat de Internet sau tehnologie. Câteva exemple: *„Iubirea nu este decât un mouse pe care experimentăm clickuri“*, *„Doamne, am primit mesaj de la tine în timp ce mă spovedeam pe hîrtie. S-a înfiripat un link între cer și pămînt prin care mă hrăneam, prin care te downloadam poezie“*, *„Degeaba ne ținem de mîini, nu vom avea niciodată priză la public, ci doar la curent; știm amîndoi că adevărata mană cerească este un abonament...“*, *„Cîteodată mă rog la Dumnezeu și primesc email cu locurile în care pot descoperi fericirea.“*

Chiar dacă această nouă dimensiune a poeziei nu m-a acaparat în totalitate, o conștientizez, o apreciez și consider că Internetul este un factor important spre cunoașterea și amplificarea Cyber-Poetry așa cum Pc-ul a fost cel care a făcut trecerea la acest univers. După cum se observă, mici nuanțe definitorii.

5. Se poate spune că odată cu apariția Internetului, zilele postmodernismului sînt pe sfîrșite ?

Alexandru Florin Țene – În anul 1999 publicam în *Curierul primăriei Cluj-Napoca* un amplu articol în care afirmam apropiata dispariție a postmodernismului și apariția noului curent *globmodernul*. Dacă postmodernismul în România promova o limbă de lemn și sub masca ideilor absconse (vezi generația 80) făcea jocul regimului comunist-criminal, *globmodernul* îmbină tradiționalismul cu modernul. Poate și Internetul a contribuit la dispariția perimatului postmodernism. Paradoxal, asistăm la nașterea *globmodernului* care deja s-a născut. Acum încercăm să-l teoretizăm. Societatea *globmodernă* nu este caracterizată de o cultură înaltă, ci de o cultură de masă și activități multinaționale în cuprinsul unei piețe internaționale.

Ileana Floran – Asta nu, eu cred într-o evoluție paralelă.

Veronica Balaj – Nu, nu aș crede aceasta. Merg pe ideea nuanțării și atunci, e clar că Internetul poate sublinia clipa, trăirea poetică a unui moment, mai ales că postmodernismul în poezie a accesat adesea prezentarea fragmentară a lumii, mergînd la esență prin formule poetice noi, adesea atingînd experimentul. Un

joc al fanteziei creatoare exersat de-a lungul istoriei literare, după cum se știe cu mai mult sau mai puțin succes. Mobilitatea circuitului ideilor pe Internet poate chiar favoriza acest joc al fanteziei postmoderniste. Regulile sînt mobile, nimic static, deci exact în consens cu lumea virtuală.

Gabriel Mirea – Mai degrabă nu. Postmodernismul a ajuns deja un univers și mă simt încurcat să încerc să-l definesc rapid. Aș simți că nu-i pot surprinde esența și nici nu știu dacă are una sau mai multe. Da, va dispărea în sensul că vor apărea alte nume de curente. Și nu, nu va dispărea fiindcă presupune experiența concretului, formulările textualiste, ironia. Toate acestea se regăsesc și în poezia de tip cyber.

Laurențiu Bădicioiu – Hm... Ce este postmodernismul? Au încercat mulți să-l definească. Chiar și modernismul ridică dificultăți în înțelegere și încadrare ideologică. Nu cred că postmodernismul este pe sfîrșite, dimpotrivă, el trăiește într-un nonșalant englezesc prezent continuu...

Maria Popescu Butucea – Cred că da. Postmodernismul e pe sfîrșite prin întoarcerea la naturalitatea exprimării și datorită marilor posibilități și niveluri ale Internetului.

Angela Furtună – Ah, nu. Dimpotrivă. Paradigma așa-numitei culturi noi încă nu și-a consumat ciclul.

Atenție la precizarea făcută de Fredric Jameson încă din anii 70 când spunea că apariția postmodernismului, legată de cel de al treilea stadiu de dezvoltare a capitalismului, înseamnă abolirea totală a referinței și instaurarea unei ere a semnului pur, dominată de „*liberul joc al semnificațiilor*“. Internetul este însoțit de un meta-discurs legitimator, care stabilește criteriile și convențiile ce îi guvernează existența de entitate aciuată pe lângă casa omului: pet-ului, bibliotecii, bucătăriei, sălii de fitness sau de meditație îi atașăm astăzi Internetul, și astfel se structurează, în jurul acestor planete, noua noastră existență. Cît se poate de, încă, tardiv... postmodernă, totuși.

Petre Fluerașu – Odată cu apariția Internetului, și mai ales odată cu fenomenul web 2.0, zilele oricărui curent artistic s-au sfârșit. Viitorul aparține creatorilor și nu curentelor. Pentru că oamenii citesc cărți, nu curente literare.

Radu Botiș – Mai repede aș vedea ideea de complementaritate. Posibil.

George Nimigeanu – Modernismul, postmodernismul, ca toate modelele, sînt aspecte formale trecătoare; ele se manifestă în mod temporar, în funcție de „curent“, apoi dispar. Domnișoara (fie ea poezie sau proză) rămîne, condiția fiind aceea de a fi „sănătoasă, frumoasă și pe placul... publicului cititor, iubitor de literatură“. Și nu are cum să nu fie pe placul cititorului dacă ea, literatura, exprimă general-umanul, sub toate înfățișările lui,

inclusiv în relație cu adevărul absolut sau cotidian al momentului, cu problematica transcendenței sau a banalității de zi cu zi, a individului, grupului și/ sau societății, în general sau particular. Scoaterea din realitate și transgresarea în imaginarul abscons, experimentalismul – de dragul experimentului – jocul de-a cuvintele, de dragul jocului (nu de dragul ideii, a sugestiei productive, care deschide uși și ferestre, care sparge stratul de nori, pentru a se vedea cerul, înscrierea „în modă“, pentru că asta „se poartă“, mersul cu gloata, cu trupa și în pas cadențat, de dragul trupeii și a cadenței), este un mod păgubos de „a fi“ – mai ales în „spațiul literaturii“. Așa cred eu. În rest, fiecare după cum crede și... poate.

Mircea Gheorghe – Ca toate mișcărilor literare care au precedat-o, postmodernismul dispare datorită propriei dinamici interne. Internetul poate contribui la accelerarea acestei dinamici. Dar atenție: postmodernismul este un concept cu o geometrie variabilă. El înseamnă ceva la francezi și altceva la italieni, la sud-americieni ori la români. Mai mult decât o estetică literară, el este o orientare și o atitudine ale căror balize se află în literatura și în istoria națională. Post-modernismul lui Orhan Pamuk, scriitorul turc distins cu premiul Nobel în 2006 e altceva decât postmodernismul lui Mircea Cărtărescu sau al lui Jorge Luis Borges.

În al doilea rînd, Internetul încă nu a depășit, prin suporterii lui cei mai înflăcărați, faza unei contraculturi în raport cu cea dominantă. Există fenomenul de naștere a unor noi poli culturali dar și fenomenul de expansiune

a culturii tradiționale pe Internet. Vedem în zilele noastre, dacă rămânem în domeniul literaturii, o infrastructură de bloguri, site-uri, edituri, librării virtuale etc., care produc și difuzează informație, poeme, publicații, cărți etc., produse pe Internet, și o infrastructură paralelă care aparține culturii tradiționale pentru care Internetul nu este *un spațiu global de evoluție* ci doar un spațiu de marketing. Există, de pildă, editura fundației Fleur-de-Lys care promovează scriitori, poeți, memorialiști etc., refuzați de editurile tradiționale, dar există și editura Gallimard, care-și promovează cataloagele tradiționale și zeci de autori publicați pe hârtie. Deocamdată, un scriitor publicat la Gallimard se bucură de un prestigiu incomparabil mai mare decât unul publicat la Fleur-de-Lys. Același lucru se întâmplă și cu mișcările literare. O mișcare literară apărută în spațiul tradițional va dispărea tot acolo. Sau dacă va fi îngropată pe Internet, cioclii care o vor face vor aparține tot culturii tradiționale, dominante.

Marius Chelaru – Eu cred că și denumirea aceasta de „post-modernism“ e una forțată, dar trecând dincolo de acest lucru și pornind de la ceea ce înțeleg în linii mari prin această sintagmă cei care acceptă termenul și conotațiile lui, nu sînt sigur. În fond Internetul ar putea fi folosit și ca un instrument și atât. Dar ar putea fi și mult mai mult.

Petra Vlah – Postmodernismul presupune o schimbare de atitudini și idei referitoare la conținutul artistic.

Internetul este doar o unealtă de difuzare a ideilor (oricare ar fi ele).

Google nu are o filozofie proprie și cu atât mai puțin o sensibilitate artistică creatoare. Meritul său se rezumă la vehicularea informației.

Ionuț Caragea – Vorbă multă, sărăcia postmodernului. Sau cum bine ironiza Daniel Corbu: „Postmoderniștii dorm/ Buciumul tace cu jale“ (*Nopți cu lună peste hematiile visului*).

Ca și orice alt curent literar Postmodernismul este greu de definit, tocmai datorită complexității sale, modificărilor continue de-a lungul timpului, de la o cultură la alta, și mai ales datorită diferențelor de opinie între teoreticienii și filosofi postmoderni. După opinia mea Postmodernismul este un virus în continuă mutație la care doctorii în literatură nu au găsit niciodată antidotul potrivit, în ciuda experimentelor din laboratorul literar și în ciuda vaccinărilor cu diverse antibiotice. De ce nu reușesc? Pentru că este un virus produs/ definit tot de ei și scăpat de sub control odată cu renunțarea la etică în favoarea suspiciunii și vulgului.

Jean-François Lyotard considera în 1984 că postmodernismul atacă ideea unor universalii monolitice și în schimb încurajează perspectivele fracturate, fluide și pe cele multiple (v. Wikipedia). Cred că Internetul va fagocita toate expresiile postmodernismului și va rezulta o nouă paradigmă a literaturii secolului XXI, o nouă re-renaștere avînd ca spațiu al expresivității, lumea virtuală.

6. Este Internetul un nou instrument de introspecție, oglinda în care se privește umanitatea ?

Alexandru Florin Țene – Dacă poezia este oglinda sufletului omenesc, Internetul poate fi oglinda concavă întoarsă spre *interiorul* umanității. Poate fi *lingua franca* a întregii lumi. Internetul este instrumentul care contribuie la dezvoltarea semiculturii mondiale, a culturii la minut a lumii moderne. Întrebarea este nu dacă valorile umanității sînt clare și distincte, ci dacă cultura transmisă prin Internet este corectă sau o denaturează. Culturile din restul lumii se întrepătrund cu ajutorul Internetului. Aceasta îi silește permanent pe oameni să privească în ochi ceea ce este în multe privințe dureros, neplăcut și lesne de exploatat de cei care se ocupă cu vînzarea acestuia. Cel puțin în sens istoric, exploatarea Internetului este inseparabilă de ceea ce distribuie.

Ileana Floran – Da. Ba chiar este o oglindă fermecată în care privindu-se, umanitatea se crede în sfîrșit, umană.

Veronica Balaj – Fără îndoială. O oglindă mobilă cu dimensiuni posibil de reglat după voia imaginației, o oglindă care vede aici și acolo, care are în interior mai multe starturi accesibile trăirii de moment sau fanteziei creatoare. Este o oglindă fermecătoare accesibilă tuturor,

totul este să știi să alegi partea bună din vârtejul trăirilor umane contemporane transpuse din gând și suflet în virtualitate.

Gabriel Mirea – Întrebarea asta mă nedumerește. Personal n-am văzut niciodată Internetul ca o formă de introspecție, de altfel introspecția presupune privirea înăuntru, prin urmare cât timp îmi îndrept atenția spre exterior nu mai ajung să-mi cunosc sinele. Evident că poate fi considerat generator al unor sentimente felurite, știu și eu, Internetul poate provoca perversiuni, depresii, sinucideri, dar și revelații, consolări, extaze. Este un univers ale cărui obstacole le înfrunți cu propria putere și dispoziție mentală. Cît despre partea a doua a întrebării, una dintre teoriile mele afirmă că oamenii care nu au idei, trăiesc sub semnul tradițiilor pe care le susțin într-un mod înverșunat. Cum aceștia sînt cei mai mulți, Internetul – ca un aparent element neutru, ajunge să-i obișnuiască și altfel, cu alte tradiții, cu alte moduri de a vedea lumea, ba chiar – asta rămîne de văzut – cu ideile.

Laurențiu Bădicioiu – Nu. Internetul este fie un nefericit hău, o prăpastie ori un Everest nepămîntean. Internetul nu este, de fapt, nimic prin sine însuși, el este doar omul care îl servește și se servește din corpul lui amorfic.

Maria Popescu Butucea – Va fi adevărata democrație și nu surogatul acesta de acum care devine dictatură chiar și în materie de artă. Cei care valorizează nu mai

sînt autorități în materie, nume, profesioniști, ci toți cei care simt și cred în valori. Va fi adevărata *bursă* a valorilor cînd cel care critică și autorul sînt egali, tocmai pentru că nu se cunosc și nu își datorează nimic, ci doar accesează și își spun sau nu părerea. Se poate spune nu numai introspecție, ci mai ales cunoaștere adecvată, imagine obiectivă. Sau poate oglindă, da.

Angela Furtună – Dacă acceptăm că iubim și oglinzile sparte, da. Mai degrabă decît oglindă, însă, Internetul este endoscop, cip, RMN, imagistic diagnostician, substanță de contrast și citostatic sau antidepresiv ori, la alegere, neurotonic, drog și agheazmă. Asta, atunci cînd facem... poezia sau filosofia Internetului. Însă nu trebuie să exagerăm și nici să uităm adevărul: Internetul este o tehnologie a informațiilor și a informatizării. Tehnic, Internetul este doar o imensă rețea de calculatoare, care conectează între ele milioane de rețele mai mici din întreaga lume. La rețeaua Internet pot fi conectate toate tipurile de calculatoare. Toate calculatoarele conectate la Internet fac schimb de informații. Din această perspectivă pur tehnică, Internetul este mai degrabă un ciber-cortex uriaș (ce imită cortexul uman, după al cărui model s-a și pornit în această aventură acum o sută de ani), în care circulă, se stochează și se stratifică toată informația trecută, prezentă și viitoare a omenirii care îl accesează.

Petre Fluerașu – Momentan nu cred. Internetul, trebuie să înțelegem, este încă o creație recentă și a ajuns la

prea puțini. Poate că în viitor se va putea transforma și într-un fel de oglindă, însă mă îndoiesc sincer. Oamenii nu prea mai sînt atrași de introspecții astăzi.

Radu Botiș – Internetul este un pas înainte, din punct de vedere evolutiv, dacă punem în discuție latura sa benefică.

George Nimigeanu – Internetul confirmă adevărul că un cuvînt (chiar și nerostit, dar gîndit), un gest, o faptă, o stare de lucruri, un eveniment, odată ce s-a produs, nu mai poate fi întors, șters, eliminat, distrus, modificat..., indiferent de data la care a avut loc. Undeva, toate aceste aspecte ale existenței, ale ființării, ale trecerii, ale prefacerii, ale simțirii etc., se înmagazinează, dar nu rămîn inactive. Așa stînd lucrurile, privind în perspectivă, ținînd cont de ceea ce ai lăsat în urmă, poți previziona, fie în legătură cu propria persoană, fie în legătură cu cel de alături, fie în legătură cu societatea și ziua ei de mîine, fie chiar cu mersul lumii. Unii semeni pot vedea mai multe, alții mai puține, alții nu văd mai nimic. Analiștii vizionari care stau „cu picioarele pe pămînt“ văd mai multe decît cei „cu capul în nori“. Cu toții, însă, trăim urmările determinate de modul nostru de a fi, de a gîndi și de a acționa, de a simți, precum și de modul în care au gîndit, au simțit și au făcut antemergătorii noștri.

Internetul este o astfel de mașinărie a timpului, o oglindă retrospectivă care vede și în viitor, prospectîndu-l. Numai că viitorul depinde și de prezentul acțiunii.

lor noastre, pentru că întotdeauna viitorul are temelii „de bazalt“, cu neputință de a fi distruse de către niște ființe ca noi pămîntenii, care „ne petrecem“ precum boarea unui vînticel hoinar prin pustiurile deșertăciunilor...

Mircea Gheorghe – Nu, nici vorbă. Și de fapt despre introspecție, cred că ea nu are nevoie de un instrument exterior. Introspecția înseamnă, după cum e bine cunoscut, auto-observare, auto-analiză. Singurul instrument de care are nevoie este mintea proprie. În lipsa ei, oglinda nu are nici un rol. Dar că Internetul poate fi o asemenea oglindă în care se privește umanitatea, cred că da, este posibil să spunem asta. Umanitatea are o grămadă de oglinzi în care se privește: literatura, artele în general, istoria, economia, tradițiile, spaimele, utopiile etc.

Marius Chelaru – Da, cu nuanțări în ce privește ambele sintagme, „instrument de introspecție“, „oglindea în care se privește umanitatea“.

Petra Vlah – Introspecția presupune un răgaz pe care individul și-l acordă. A ne „oglinzi“ în Internet mi se pare departe de introspecție și mai aproape de narcisism.

Ionuț Caragea – Da, am spus bine: introspecție. Însă cum se poate analiza propria viață psihică în fața unui monitor?

Totul a început de cînd Microsoft a creat portalul către o altă dimensiune a conștiinței umane. Windows era o lume de oglinzi/ferestre fermecătoare care te lăsa

să pătrunzi în universul virtual, în care omul, pe post de creator, experimenta. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să învețe să comunice cu Pc-ul (și toate componentele sale), să-i dea un nume, pentru ca mai apoi să-l ajute să evolueze software și hardware. Ca un fel de analogie metaforică – trup și spirit. Pe măsură ce timpul trecea omul dorea să-i confere Pc-ului o caracteristică pe cât mai asemănătoare și utilă, să-i fie satisfăcute nevoile și necesitățile, să-i fie prieten etc.

Internetul a apărut mai apoi și a devenit instrumentul prin care omul a reușit să comunice cu ceilalți semeni, să-și dezvolte anumite laturi ale personalității, să scape de inhibițiile relaționale, să-și dezvolte anumite abilități psihice și de limbaj, să poată vorbi cu ușurință despre sine în fața oricărui confident, bine ales sau la întâmplare. Sau să-și păstreze anonimatul și misterul propriului Eu. Bineînțeles că au apărut și tot felul de jocuri de-a cine sînt și ce fac, teatrul, aspecte răuvoitoare sau chiar violente care pot fi experimentate facil prin intermediul Internetului, sub protecția scutului tehnologic și al distanței.

Internetul ne face să ne cunoaștem mai bine ființa umană, cu toate calitățile, defectele și angoasele ei. Iar dacă vrem cu adevărat să aflăm cine sîntem, nu trebuie decît să facem click în fereastra Google. Acolo ne vom găsi proiecția, acolo ne vom autoanaliza, acolo ne va păsa ce se spune despre noi, chiar mai mult decît în viața reală. Internetul devine astfel refugiu și meditație, introspecție și extrospecție în aceeași măsură. Rămîne de văzut pînă unde se poate împinge această limită a dezu-

manizării în detrimentul virtualizării, cât de mult ne pot fi satisfăcute nevoile și necesitățile. Pînă una-alta sîntem o specie care trebuie să se perpetueze, să-și continue existența pe Terra. Se va ajunge oare la o viață predominant virtuală de la care omul să se deconecteze doar pentru reproducere, hrană etc.? Cumva, lumea din Matrix ne-a dat răspunsul. De cele mai multe ori ficțiunea s-a adevărat, proiectele minților luminate sau ale geniilor S.F.-ului au fost realizate. Este o chestiune de timp.

7. Poate avea Internetul conotații transcendente ? Poate fi o religie ?

Alexandru Florin Țene – Aparent Internetul unește oamenii, însă el însingurează persoanele, spre deosebire de religie care unește într-un crez comun. Internetul nu va putea fi o religie, el are un efect coroziv asupra regimurilor totalitariste și pregnant auto-totalitariste. Internetul este individualist și aproape anarhic și irită societățile colectiviste.

Ileana Floran – Ar fi trist să fie așa. Internetul trebuie perceput ca un mod rapid de comunicare, de accesare a cunoștințelor dobândite de omenire și nicidecum ridicat la gradul de religie, chiar dacă umanitatea are nevoie mereu de supranatural.

Veronica Balaj – Prea mult spus. Pasionații de lumea virtuală posedă acea implicare pînă la ardere intensă precum și bigoții diverselor religii, dar religia presupune mister, transcendentă implicare în cu totul, dogme, o istorie complicată pe care Internetul azi o poate face cunoscută, explorată. Diferențele însă trebuie respectate și sînt mai mult decît evidente. „Religia Internetului“ nu poate fi decît o metaforă.

Gabriel Mirea – Pentru popoarele primitive, cu siguranță, da. Să ne gîndim la un doctor care merge în

Amazon și este în stare să răspundă la orice întrebare gândită vreodată de vreun membru din trib, ba chiar e în stare să-i dea o mulțime de variante, să-i prezinte studii, căi alternative, realizări de excepție. Evident că ar părea un tip miraculos. Să-l învețe pe vânător o tehnică mai eficientă de vînat sau pe o casnică moduri mai facile de preparare a cinei, aduce a acțiune prometeică. Pentru omul din societățile evoluate însă, conotațiile transcendente deocamdată sînt interzise, asta și datorită concepției noastre ateiste asupra științei. Nu îi considerăm pe cei care au făcut sau perfecționează Internetul ca pe niște ființe vizitate de har divin, ci îi vedem ca pe niște tipi ingenioși, buni matematicieni, abili în a combina diversele utilități ale netului. Partea magică a Internetului ar putea să fie evidentă pentru cei care nu au încă acces la el sau l-au pierdut pentru multă vreme.

Laurențiu Bădicioiu – O nouă religie... Hm... Da, dar nu în sensul dogmatic. Este prelungirea virtuală a prozei noastre zilnice. Nu poate fi alt Dumnezeu, pentru că El este unic.

Maria Popescu Butucea – De o nouă religie în sens de instituție, cu siguranță, nu avem și nu va fi nevoie, dar o religie, da. Deja conexează lumea. Nu avem nevoie de zei pe pedestal, zeu poate fi oricine cu condiția să își înțeleagă rostul și să insiste în direcția perfecționării sale. Vom fi cu adevărat egalii și nu sclavii băncilor, somităților, șefilor de cenacluri, nume faimoase etc.

Angela Furtună – În măsura în care ajunge pentru mulți oameni o dependență, o manie sau chiar un cult, desigur că Internetul poate genera substitute de ideologie și de religie. Conotațiile transcendente ce derivă de aici nu sînt la fel de periculoase cît sînt cele patologice, de modificare a mecanismelor de feed-back la stimulii umani și naturali, de desensibilizare a omului la condiția umană și adaptare a omului la o virtualitate iluzorie. Modificările de personalitate aduc uriașe mutații. Generațiile internautică și non-internautică au pierdut definitiv simbolistica de relaționare și stilurile comune de dialog, arta comunicării și limbajele intraspecifice.

Dacă acceptăm o anumite religiozitate atașată Internetului, atunci entitatea internautică desemnată drept Dumnezeu este mai puțin spirituală și mai mult consumeristă decît sîntem dispuși să recunoaștem, iar căutarea misterului nerevelat este supusă unei dezvrăjiri care smulge omului din fibră sufletul, înlocuindu-i-l cu valori de market și cu rating.

Petre Fluerașu – Personal, cred că da. Însă nu în sensul vechi al termenului. Oamenii viitorului pot renunța la vechile mituri și la vechile iluzii pentru a crede în puterea informației și în puterea Internetului de a ne aduce împreună și de ne face să comunicăm, să colaborăm. Pentru că, așa cum spune Michael Wesch în filmul „The machine is us“, Web 2.0 nu mai leagă pur și simplu informații, ci oameni.

Radu Botiș – Internetul este comunicare și acces la informație, tehnica de folos-religie este prea mult.

George Nimigeanu – Nu este adevărat că la această întrebare am răspuns (indirect) la întrebarea cu nr. 6? NIHIL SINE DEO! Internetul, cu toate că „demonstrează“ transcendentalul cu argumente științifice „concrete“, nu poate fi o religie. Am comite un sacrilegiu să credem așa ceva, pentru că fenomenologia mai sus amintită nu ține de transcendență, ci de fizica materialității lumii. Pe când religia se referă la fenomenologia spiritualității lumii, la Însuși Dumnezeu Creatorul tuturor celor văzute și nevăzute, numai și numai prin puterea Cuvântului Său Cel Viu și Veșnic, într-o care și prin care, iată, vremelnicim și noi cât un fluture de lampă în jurul Focului Sfânt. Fără a putea afirma altceva decât că „am venit și am văzut...“ fără a fi învingători. Indiferent cât de grozavi ne credem.

Mircea Ghoerghe – Internetul e o tehnologie de comunicare care ne farmecă pe noi cei care trăim ca adulți din 1993 încoace. Ce-o să fie peste 40-50 de ani nu mai știm. Tehnologiile viitorului care vor înlocui Internetul sînt deja discutate la diferite simpozioane și conferințe internaționale. Actualul Internet care folosește ordinatorul și telefonul fără fir, „inteligent“, va fi depășit în 10-20 de ani. Și atunci e ca și cum ne-am fi întrebat la începutul secolului al XX-lea: poate avea tramvaiul electric

conotații transcendente? Sau robinetul? Sau telefonul? Pot fi toate acestea o religie?

Internetul nu poate fi o religie dar poate deveni un refugiu din fața vieții. Și poate crea o dependență afectivă față de o lume virtuală în care ne părem mai deștepți, mai capabili, mai iubiți și mai admirați decât în lumea cealaltă, „banală“ (dar pe care, totuși, cu voce sau fără voce, continuăm s-o iubim și s-o curțăm ca să ne recunoască).

Marius Chelaru – În opinia mea nu.

Petra Vlah – De putut se poate orice. Toate religiile lumii au fanaticii lor, dar Internetul se pare că a depășit numărul de discipoli ai oricărei religii convenționale.

Ionuț Caragea – Cu toții sîntem tentați să spunem că nu. O variantă de răspuns de-a dreptul șocantă este oferită de Web Bot Project, un super-program care caută pe Internet, cu ajutorul roboților software indicii (cuvinte cheie) privind viitorul. La început Web Bot era destinat speculațiilor bursiere. Însă în 2001 un programator a descoperit indicii care depășeau sfera financiară și care aveau trimitere la un posibil atac terorist. După tragicele evenimente de la World Trade Center programatorii au descoperit și alte indicii cutremurătoare. Predicțiile pe care le rezervă Web Bot în ceea ce privește anul apocaliptic 2012 sînt la fel de enigmatice și alarmante precum marile oracole ale civilizațiilor antice.

Ce devine astfel Internetul dacă nu profetia și religia viitorului? Iar Dumnezeu, cel care există în tot și toate, de ce nu s-ar manifesta și în universul Cyber? De ce nu s-ar face biserici și în Second Life?

8. Putem să ne naștem pe Internet ? Să trăim, să iubim, să murim ?

Alexandru Florin Țene – Nu! Cu NU mare.

Ileana Floran – Desigur că după nașterea fizică, nașterea eu-lui de care devii conștient de la o anumită vîrstă se poate face și (sau numai – noi nu mai concepem altfel) pe Internet. Trăim aici intens și probabil că putem și muri aici. La propriu sau la figurat. :

Veronica Balaj – Dacă întrebarea se referă la identitatea literară, atunci să acceptăm ideea că poți fi cunoscut mai repede prin lucrări publicate pe Internet decît prin cele tipărite, însă nu înseamnă neapărat că ne referim și la valoare. Mai există și posibilitatea ca o idee artistică proprie, din inspirația personală, pusă pe Internet, să devină bun comun în sensul că oricine o poate prelua puțin modificată și gata, și-a însușit-o ca pe un bun propriu. Așadar, putem să „trăim“ ideile noastre și ale altora, putem să le iubim și să le renegăm și în final putem să „murim“ ca identitate în clipa cînd un site se șterge, cînd nu mai ești în pagină... Aici intervine ca element salvator pentru identitatea artistică, pagina imprimată pe hîrtie. Tăcutele biblioteci care cer mai mult timp pentru a le cunoaște, unele pot fi anonime dar în oricare din situații ele păstrează fără prea multe riscuri ideile ca proprietate de autor. E și bine și riscant, este

atractiv și fără granițe Internetul unde poți deveni un nume pentru un timp trecător, poți trăi intens pe măsura disponibilității interioare pe care o ai și, apoi, ai toate șansele să ieși din circuit mai repede decât atunci când numele îți este scris pe o carte tipărită.

Gabriel Mirea – Alegoric putem orice. Totuși nici măcar odată nu mi-am dat mâna cu Internetul. Dacă ai perspective strâmbe, poți să te întrebi dacă nu cumva Internetul a permis evoluția unor animale pînă la stadiul de ființe gînditoare care să ajungă din descoperire în descoperire la Internet. De altfel, unii oameni de știință ne consideră doar un sistem de sisteme, e adevărat încă, prea complex pentru posibilitățile electronice de azi. Cred că ar fi posibil într-o oarecare măsură să ne naștem sau să murim pe net, prin supraveghere video, prin intervenții cu ajutorul roboticii. Omul ar putea ajunge un fel de baterie din Matrix, soluție la care s-ar putea recurge destul de curînd avînd în vedere că ne epuizăm rapid resursele naturale. Cît despre iubirea de pe net, asta e o soluție pentru disperați, cel puțin deocamdată... vezi site-urile matrimoniale online. Este și un spațiu de întîlniri, de prezentare, de relaționare cum se întîmplă pe site-uri de genul hi5.

Laurențiu Bădicioiu – Unii da, se pot naște pe Google, chiar și Ionuț Caragea. Cred că nașterea este nedureroasă și neinițiativă. În schimb viața, dragostea, moartea sînt concepte. Prea puțini accedem la sensurile superior filosofice ale acestor aparent-cuvinte.

Maria Popescu Butucea – Desigur. Și nu trebuie să ne temem de cyber. Este un nou modus vivendi. Va mai fi o vreme alienare, doar pentru că acum este vorba de un conflict de valori, generații. Generația veche însă va „muri“. Umanismul adevărat abia începe. Dar... mai e nevoie de ceva, de eliberarea de prejudecățile moderniste și postmoderniste ale capitalismului și socialismului deopotrivă. E nevoie de o etică a Internetului și de întoarcerea la o viață simplă, păstrînd tehnologiile cîștigate. Vom proteja natura și ne vom extinde „uneltele cognitive“, curat și simplu. Din păcate încă trăim într-o lume „murdară“, care disprețuiește Internetul și oamenii născuți aici. Eu cred că oamenii născuți aici sînt mai buni.

Angela Furtună – Unii pot. Google poate fi un uter simbolic, un sicriu, teatru și salon de înfrumusețare, cabinet de terapie și laborator genetic. Altminteri spus, dependenților de Internet li se administrează doze de iluzii care îi pot conduce la negarea biologiei și psihologiei umane.

Generația mea mai are ceva rezerve față de aceste maternități, pentru că a mai văzut și altceva înainte și nu și-a format bazele educației sau tipul de feed-back prin Internet. Totul e, însă, posibil, astăzi. Iar generația anului 2020 va privi și la dumneavoastră, Ionuț Caragea, tot ca la o fosilă, aidoma și la noi. Evoluția umană actuală nu se mai bazează pe salturi ce presupun achizițiile și omologările informaționale ale cîtorva generații sau măcar a unei generații și transmise urmașilor o dată la o

sută de ani, după validarea experimentală, ci pe o compresie de achiziții și salturi ce au loc la fiecare patru-cinci ani. Ne naștem pe Internet, astăzi, pentru că lumea acestor rapide salturi se bazează numai pe informație și deci devenim ostatici informației și ai Internetului, ne pierdem memoria de ființă și ne integrăm în tehnologia aferentă, dobândind o pseudoconștiință de ființe internautice, sentimente de prietenie internautică, de dragoste internautică și de nostalgii sau agonii internautice.

Tot ceea ce putem acum prin Internet, deși ne face viața mai confortabilă, ne îndepărtează de acel om de altădată, care era mult mai liber și uman. Dar poate că acesta este un rău necesar, mult mai mic decât răul de a fi permanent conștient și lipsit de resursele de autoiluzionare în privința paradisului pierdut de pe Terra.

Petre Fluerașu – Asta se întâmplă deja, vezi WOW, sau Second Life. Nu cred că Internetul poate totuși să înlocuiască viața reală, aceasta este mai importantă decât orice altceva. Cu toate acestea, de multe ori o completează foarte bine. : P

Radu Botiș – Ar fi prea mult, în acest fel s-ar diminua ori ar dispărea definitiv sacrul văzut și perceput ca element al speranței în veșnicie, poate.

George Nimigeanu – Să ne naștem, la figurat, da. Să trăiești în virtualitatea Internetului, după ce ai intrat în lumea lui, se demonstrează că se poate. Să iubești, să

legi prietenii, să intermediezi căsătorii, viața a dovedit că se poate. Dar nu se poate muri pe Internet. Eventual, se poate înregistra moartea cuiva, moarte care ulterior poate fi văzută, studiată cu ajutorul Internetului. Și asta, în ciuda faptului că în jurul nostru se moare în fiecare clipă.

Și totuși, raportînd fenomenul la un singur individ, în momentul în care el dispare dintre noi, dispare și de pe o anumită „filă“ (ca mod de manifestare) a Internetului. Rămîn însă „vii“ fenomenele germinate (care nu se opresc niciodată – cred eu – din desfășurarea lor ulterioară) determinate de cel dispărut, cursul fenomenologic ulterior fiind continuat de „chimismul și fizicismul de după“, care este, de facto, o perpetuă mișcare... a vieții veșnice. Pentru că – așa cred eu – moarte nu există nicăieri. Cum nu există nici în firul de nisip (siliciul fiind considerat amorf), care cîndva a fost piatră în munte. Pentru că în firul de siliciu există mișcare, atomul de siliciu este și el constituit din nucleu și din electronii care se mișcă în jurul nucleului, „vorbind“ în limba lor despre „viață“. Și după cum știm, sînt medicamente pe bază de siliciu. Dacă siliciul nu ar avea viață proprie nu ar putea fi utilizat ca medicament, pentru că nu poți să întreții viața cu ceva care nu are viață, cum nu se poate să întreții focul cu ceva care nu arde. Și, minunea minunii, în această direcție, este că mizîndu-se pe viața și pe memoria cristalului de siliciu, după mai multe „tatonări“ și etape științifice, s-a născut... Internetul. S-a mizat și s-a cîștigat. „Vinnovatul?“ Cristalul de siliciu, datorită memoriei lui fenomenale, datorită vitezei lui de a

răspunde diferit dar cu fidelitate la stimuli diferiți, datorită „mișcării lui interioare“ în concordanță cu „cerințele“ impulsurilor primite, adică tocmai datorită formidabilei lui vieți interioare.

Întorcându-ne la întrebare, putem afirma că nu există moarte nicăieri. Există doar o trecere dintr-o formă de viață într-o altă formă de viață. Evoluția însă (cu E mare) presupune, fără putința de a schimba „mersul lumii“, trecerea de la materialitate la spiritualitate. Aceasta este Calea, Adevărul și Viața.

Mircea Gheorghe – Da, pentru unii, este posibil. Internetul favorizează o anumită experiență care poate fi decisivă în viața unui om. Se spune în mod curent același lucru și despre alte experiențe: „X s-a născut a doua oară de când i s-a schimbat șeful“, „De când s-a făcut contabil, Y a trăit, a iubit și a murit numai pentru cifrele lui“, „Madame Z s-a născut cu adevărat de când l-a întâlnit pe conu’ Mișu“ și așa mai departe.

Marius Chelaru – Metaforic vorbind, desigur, dacă putem face acest lucru pe foaia de hârtie, de ce nu și pe Internet.

Petra Vlah – De negreșit putem încerca dar tristețea va fi incomensurabilă. Inlocuirea trăirilor reale cu cele virtuale este alienarea și anihilarea dusă la extrem.

Ionuț Caragea – Răspunsul la această întrebare l-am dat deja în anul 2007, odată cu apariția volumului de

poezii *M-am născut pe Google* și a poeziei cu același nume. Concluziile le trageți singuri:

„m-am născut pe Google/ am deschis ochii și am privit printr-o fereastră/ către cealaltă lume căreia probabil trebuia să-i spun/ Mamă/ am atins-o cu degetele mele pătrate/ și mi-a fost teamă... din păcate/ să nu o rănesc și să nu mă rănească/ cuvintele mele aveau nevoie de atingere/ pămîntească// degeaba ne ținem de mîini/ nu vom avea niciodată priză la public, ci doar la curent/ știm amîndoi că adevărata mană cerească/ este un abonament// mai demult am primit mesaj de la Dumnezeu/ îmi spunea că va veni o zi în care/ va exista o singură biserică universală/ credința, da, credința va fi o stare de euforie/ declanșată de o perpetuă mișcare/ spre nihilism/ / m-am născut pe o pagină de istorie care/ nu va fi niciodată scrisă,/ cu certitudine/ va rămîne o întîmplare/ în spațiul infinit dintre două secunde/ mărginit de milioane de pixeli// am murit pe Google/ înconjurat de miliarde de ferestre/ deschise pur și simplu din greșeală/ sau poate nu știai că Dumnezeu este orb“

9. Credeți că se poate vorbi despre un nou curent literar intitulat Curentul Generației Google ?

Alexandru Florin Țene – Acest curent nu este altul decât globmodernul de care vorbeam. El nu este numai al Generației Google ci și al generațiilor care vor veni indiferent dacă folosesc acest instrument al Internetului.

Ileana Floran – Absolut! Un curent literar novator compus din oameni extrem de talentați care, posibil, nu ar fi avut aceeași șansă fără Internet.

Veronica Balaj – Curentele literare se nasc după reguli validate de timp, ceea ce se petrece acum cu informația literară trimisă de la un capăt la altul al mapamondului, poate fi denumit și curent dar într-o altă accepțiune decât cea tradițională. S-a lansat acum câțiva ani curentul paradoxist în literatură, au fost și multe alte încercări cu mai mare sau mai puțină rezonanță, așa că ideea de curent literar este ceva complex, riguros și are neapărat nevoie de timp pe lângă susținători de valoare. Haideți să riscăm împreună și să credem că există un curent al generației Google doar în ce privește viteza de transmitere a informațiilor, diversitatea acestora și atât.

Gabriel Mirea – Deocamdată nu, pînă nu se folosesc încă din școală device-uri de citit. Laptopurile nu sînt o

soluție, dispozitive de gen Kindle nu se găsesc – cel puțin în România. Poate un curent al netgenerației 2010, dar în mod sigur nu Google. Nu încă.

Laurențiu Bădicioiu – Nu se poate vorbi despre asta, pentru că nimeni nu l-a definit. Poate este în faza incipientă a căutării formei, formelor. Cred că acum totul este prea mult și prea eterogen. Simplificările și direcțiile aparțin viitorului. Viitorului foarte apropiat, de altfel...

Maria Popescu Butucea – Pentru acesta îmi trebuie mai multe cunoștințe. Timpul îmi este limitat pentru a accesa tot ce aș vrea. Cred că merită un studiu din partea celor care l-ar putea realiza.

Angela Furtună – Nu e o idee rea. Însă poate că vremea ei a și trecut. Pentru că deja sîntem în mileniul trei, anul 2009, ziua de 4 ianuarie ora 19,30, iar această epocă se caracterizează prin perisabilitate conceptuală accelerată. Adevărata Generație Google are acum vîrsta pensionării și numai urmașii ei dezvoltă diverse alte noi forme de avangardă artistică, experiment literar, varii tipuri de socializare și *human touch*, diverse stagii de comunicare ca artă ce devine atît de sofisticată încît aproape că nu mai spune nimic nimănui, ori al cărei mesaj e superfluu.

Internetul pare să fie turnesolul care revelează cu altă privire uimirea rece a lui Gustave le Bon, cel ce în *Psihologia mulțimilor* constatare că „civilizațiile au fost create și îndrumate de către o mică aristocrație intelectuală, nicio-

dată de mase. Acestea din urmă nu au forță decît pentru a distruge, iar dominația lor reprezintă întotdeauna dezordine“.

Încotro merg acum mulțimile îndrumate de aristocrația care a creat Internetul pentru a nu lăsa în stare homeostatică dereglată natura umană? Ei bine, Paul Virilo amintește, în *Accidentul originar*, că *noua inteligență are nevoie de înlocuirea principiului eficacității cu principiul responsabilității, așa încît tehnostiințele noi și arogante să fie reglate pe o viteză mai suportabilă, iar distrugerea civilizației noastre greco-latine și iudeo-creștine să fie amînată. De dragul vieții, de dragul Omului și împotriva constatării că *errare humanum, perseverare diabolicum*.*

Poate Internetul ajuta ființa umană să nu devină un conservator de catastrofe? Poate Internetul salva Omul de la accidentul originar? Acestea ar trebui să fie grijiile noastre, ale generațiilor modelate de Internet, în această epocă a catastrofelor, ev care a suprapus științei și tehnologiei marile genociduri, începînd cu Auschwitz și bolșevizarea și terminînd cu conceptele de distrucție mutual asigurată. Dar asta este o altă... poveste.

Petre Fluerașu – Nu, pentru că ideea de Google contrazice din start încercarea formării unor curente literare. Eu zic că ar trebui să creăm și să nu ne mai gîndim atît de mult la conceptul aflat în spatele creației, la grupul din care vrem să facem parte. Importanți astăzi sînt doar cititorii, pentru că ei ne spun dacă existăm sau nu...

Radu Botiș – Google are un rol însemnat, indiscutabil. Poate despre un Curent al Generației Google s-ar putea contura opinii undeva peste câteva zeci de ani, privind și analizând retrospectiv. Poate despre germeii Curentului Generației Google ar fi mai la îndemână să amintim în momentul de față.

George Nimigeanu – Poate! Trebuie, însă, să se țină cont de urmările unei astfel de „întreprinderi“. Când nu cunoști finalitatea unui fenomen fizic-psiho-cultural, cum este cel despre care vorbim, când, odată declanșat, nu mai poți controla fenomenul în amănuntele lui logice, firești, din simplul motiv că posibilitățile de control sînt limitate, sau lipsesc cu desăvîrșire, când dezvoltarea fenomenologică ulterioară poate deveni anarhică, dînd „semne“ că, la un anumit nivel al dezvoltării „Curentului...“ acesta poate determina catastrofe cibernetice, fără putința de a le aduce în albia curgerii line, în cadru determinat și dorit, parcă este mai cuminte să stai „în pătrățelul tău“. Bineînțeles, aceasta este o părere personală. A mea!

Mircea Gheorghe – Nu știi de existența unui asemenea curent, dar el ar trebui, dacă există, să precizeze prin ce definește din punct de vedere literar, dincolo de utilizarea motorului de cercetare Google.

Marius Chelaru – Ca să folosesc termenul dumneavoastră, cred că se poate vorbi de un „curent“ care subsumează o multitudine de „curente“.

Petra Vlah – Generația Google se referă la cei versați într-ale tehnologiei moderne, indiferent dacă sfera interesului lor este literatura sau compoziția chimică a carbonului. Toți cei care aspiră la un loc în istorie, știință sau cultură trebuie să-și definească „crezul“ și să-și realizeze proiectele. Google îi va ajuta după aceea să și le popularizeze.

Ionuț Caragea – Fiind născut pe Google și nu făcut, mă simt îndreptățit să-mi exprim punctul de vedere, propunând teoreticienilor și doctorilor în istorie literară Curentul Generației Google. Consider că un element de referință îl constituie volumul subsemnatului *M-am născut pe Google*, scris pe atelierul literar Agonia în perioada 2006-2007. Voi puncta numai câteva aspecte ale acestui curent:

– *Curentul Generației Google* este o mișcare artistică ce a luat naștere exclusiv pe Internet, odată cu înființarea motorului de căutare Google în anul 1998. De atunci și pînă în prezent Curentul Generației Google s-a dezvoltat fulminant, odată cu apariția aplicațiilor text/multimedia cît și a diverselor programe utilitare oferite de compania americană Google. Voi menționa: Google Groups, Google Chrome, Google Docs, Google Images,

Google Translate, Google Earth, Google Email, Google Desktop etc.

– Curentul Generației Google este o nouă paradigmă a literaturii contemporane pe suport virtual, ca o alternativă a scrisului pe suport fizic. Se bazează pe o nouă estetică a liberei exprimări și pe un nou criteriu valoric.

– Curentul Generației Google reușește să evite capcana de tip șablon, excluzînd monopolul instituțional sau monopolul criticii literare. Dreptul la libera opinie, comentariile, numărul de vizualizări și aria de răspîndire pe Internet reprezintă certificatul de valoare și autenticitate.

– Curentul Generației Google nu apare nici ca rup-tură și nici drept continuitate a postmodernismului. El este strict dependent de Internet dar promovează în aceeași măsură poezia cotidianului, poezia onirică, poezia filosofică, poezia clasică, poezia de gen Cyber, poezia Haiku etc.

– Poeții Curentului Generației Google s-au afirmat pe Internet, pe atelierile literare, bloguri și în revistele Online de literatură. Ei aleg ca formă de publicare fie doar Internetul, fie publicarea pe cele două suporturi, fizic și virtual.

– Curentul Generației Google își propune să elimine barierele de limbă, context, spațiu istoric sau socio-cultural, adresîndu-se tuturor scriitorilor de pe mapamond. Astfel creația literă va căpăta valențe globale, literatura fiind produsul unui individ raportat atît la conștiința propriului popor cît și la cea universală.

– Curentul Generației Google își propune să caute și să găsească modalitatea cea mai facilă și corectă de afirmare a scriitorului contemporan.

CUPRINS

Cuvînt înainte	5
1. Credeți că asistăm odată cu apariția Internetului și la o nouă mișcare literară mondială ?	11
2. Ținînd cont că Google este cel mai folosit motor de căutare pe Internet, cum l-ați aprecia ca spațiu global de evoluție a literaturii moderne din 1998 și pînă în prezent ?	28
3. Ce părere aveți despre conviețuirea Internet-carte, în condițiile în care Google facilitează accesul la orice autor și orice operă literară ?	35
4. Poate fi considerat Internetul unul dintre factorii importanți spre trecerea la universul Cyber-poetry ?	46
5. Se poate spune că odată cu apariția Internetului, zilele postmodernismului sînt pe sfîrșite ?	51
6. Este Internetul un nou instrument de introspecție, oglinda în care se privește umanitatea ?	57
7. Poate avea Internetul conotații transcendente ? Poate fi o religie ?	64
8. Putem să ne naștem pe Internet ? Să trăim, să iubim, să murim ?	70
9. Credeți că se poate vorbi despre un nou curent literar intitulat Curentul Generației Google ?	77

fides

Colecția LITTERATUS

1. Constantin N. Străchinaru – *Spre mai multă Lumină*
2. Petruța Spânu – *Prozatori belgieni*
3. Constantin N. Străchinaru – *Mihai Eminescu și Gustavo Adolfo Bécquer*
4. Magda Ciopraga – *Marguerite Yourcenar, de la morale à l'écriture* (în limba franceză)
5. Lucia Cifor – *Mihai Eminescu prin câteva cuvinte cheie*
6. Corina Dimitriu – *Le Poème. Lectures analytiques* (în limba franceză)
7. Gabriela Gavril – *Cercul literar de la Sibiu*
8. Jacques De Decker – *Cartea cărților belgiene*
9. Maria I. Grigoriu – *Exercices de lecture* (în limba franceză)
10. Henri Meschonnic – *Utopia despre evreu* (Premiul I al Uniunii Latine – birourile din București și Chișinău – pentru cea mai bună traducere tehnico-științifică în limba română pe anul 2006)
11. Maria I. Grigoriu – *Poétique de la tragédie* (în limba franceză)
12. Jacques De Decker – *Filozofii amatori*
13. Nicoleta Popa Blaniu – *Când gestul rupe tăcerea. Dansul și paradigmele comunicării*
14. Carmen-Maria Bolocan – *Sfintele Evanghelii. Modele didactice*
15. Maricela Strungariu – *Michel Leiris – Discours autobiographique et connexions culturelles*
16. (red.) Ionuț Caragea – *Literatura virtuală și Curentul Generației Google. Dialog la masa www.*

Editura FIDES, IAȘI, RO, UE
EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CNCIS
gsm: +40 740 04 99 91; editura_fides@yahoo.fr; <http://www.fides.srw.ro>